

EUROOPAN KESKUSPANKKI

EKP:N TILASTOT

HUHTIKUU 2006

BCE ECB EZB EKT EKP

YLEISKATSAUS

FI

EUROOPAN KESKUSPANKKI

EKP:N TILASTOT YLEISKATSAUS

HUHTIKUU 2006

Vuonna 2006
kaikkien EKP:n
julkaisujen
kuva-aiheet on
valittu 5 euron
setelistä.

© Euroopan keskuspankki, 2006

Käyntiosoite

Kaiserstrasse 29
60311 Frankfurt am Main, Saksa

Postiosoite

Postfach 16 03 19
60066 Frankfurt am Main, Saksa

Puhelinnumero

+49 69 1344 0

Internet

<http://www.ecb.int>

Faksi

+49 69 1344 6000

Teleksi

411 144 ecb d

Kaikki oikeudet pidätetään.

*Kopiointi on sallittu ei-kaupallisiin
ja opetustarkoituksiin, kunhan lähde
mainitaan.*

ISSN 1725181-8 (verkkojulkaisu)

SISÄLLYSLUETTELO

1	TIIVISTELMÄ	5	LIITE I	
2	RAHALAITOKSIA KOSKEVAT TILASTOT	9	Euroalueen yhteenlaskettujen tilastojen ajantasaisuus ja julkaisu­tiheys	34
3	MUUT RAHOITUKSEN VÄLITYKSEEN LIITTYVÄT TILASTOT	17	LIITE 2	
4	KORKOTILASTOT (PL. RAHALAITOSTEN KORKOTILASTOT)	18	Tilastojen saatavuus	36
5	ARVOPAPEREITA (ML. OSAKKEET) KOSKEVAT TILASTOT	18	LIITE 3	
6	MAKSUTASETTA JA ULKOMAISTA VARALLISUUTTA KOSKEVAT TILASTOT	20	Kirjallisuutta	38
7	EUROJÄRJESTELMÄN VALUUTTAVARANTO	24		
8	EURON KANSAINVÄLISTÄ ASEMAA KOSKEVAT TILASTOT	25		
9	EURON EFEKTIIVISET VALUUTTAKURSSIT	25		
10	JULKISEN TALOUDEN RAHOITUSTILASTOT	26		
11	EUROALUEEN SEKTORITILINPITO	26		
12	MAKSUJÄRJESTELMIÄ JA ARVOPAPERIKAUPAN SELVITYSJÄRJESTELMIÄ KOSKEVAT TILASTOT	29		
13	EUROALUEEN LAAJENEMINEN TILASTOINNIN NÄKÖKULMASTA	29		
14	TILASTOTIETOJEN VAIHTO	30		
15	JULKAISU- JA TARKISTUSPOLITIikka	30		
16	EKP:N TILASTOLAINSÄÄDÄNTÖ	31		

LYHENTEET

BIS	Kansainvälinen järjestelypankki (Bank for International Settlements)
BKT	bruttokansantuote
CSBD	kattava keskitetty arvopaperitietokanta (comprehensive centralised securities database)
EER	efektiivinen valuuttakurssi (effective exchange rate)
EKP	Euroopan keskuspankki
EKPJ	Euroopan keskuspankkijärjestelmä (European System of Central Banks)
EKT 95	Euroopan kansantalouden tilinpitojärjestelmä 1995 (European System of Accounts 1995)
EMI	Euroopan rahapoliittinen instituutti (European Monetary Institute)
EMU	talous- ja rahaliitto (Economic and Monetary Union)
EU	Euroopan unioni
EUVL	Euroopan unionin virallinen lehti (Official Journal of the European Union)
EYVL	Euroopan yhteisöjen virallinen lehti (virallisen lehden aikaisempi nimi)
GESMES	yleinen tilastollisten aikasarjojen sanomamuoto (generic statistical message)
IMF	Kansainvälinen valuuttarahasto (International Monetary Fund)
M1, M2, M3	EKP:n määrittelemiä ja laatimia raha-aggregaatteja
SDMX	ks. www.sdmx.org (statistical data and metadata exchange)
SNA 93	YK:n kansantalouden tilinpitojärjestelmä (System of National Accounts 1993)

Huom.

Tekstissä on paljon viittauksia EKP:n ja Euroopan yhteisön lainsäädäntöön ja muihin julkaisuihin. EKP:n säädökset on lueteltu osassa 16 ja muita tärkeitä julkaisuja liitteessä 3. Verkkajulkaisun (luettavissa osoitteessa www.ecb.int/publications) luetteloissa on linkit itse julkaisuihin.

I TIIVISTELMÄ

I.1 EKP:N TILASTOJEN KÄYTTÖ, TIETOSISÄLTÖ JA PÄÄPIIRTEET

1. Eurojärjestelmän¹ ensisijainen tavoite on ylläpitää hintavakautta euroalueella. Sen on tuettava yleistä talouspolitiikkaa euroalueella tinkimättä kuitenkaan hintavakaudesta. Näiden tavoitteiden pohjalta Euroopan keskuspankki (EKP) määrittelee ja harjoittaa rahapolitiikkaa euroalueella sekä suorittaa tarvittaessa valuuttaoperaatioita. Sen tulee myös edistää rahoitusjärjestelmän vakautta. Näiden tehtävien suorittamisessa tarvittavia tilastoja laativat sekä Euroopan keskuspankkijärjestelmä (EKPJ) ja eurojärjestelmä että Euroopan komissio (pääasiassa Eurostat) yhteistyössä kansallisten tilastolaitosten kanssa.² Tässä asiakirjassa käsitellään lähinnä tällaisia tilastoja. Lisäksi käsitellään lyhyesti EKPJ:n muita, toiminnallisista syistä kerättäviä tilastoja, jotka koskevat pääasiassa maksu- ja selvitysjärjestelmiä. Enimmäkseen tarkastellaan euroalueen yhteenlaskettuja tietoja. Euroalueen tilastojen kansalliset erittelyt ja kansallisten keskuspankkien kansallisiin tarkoituksiin keräämät tilastotiedot eivät kuulu tämän asiakirjan piiriin.

2. Yleisesti ottaen vastuu tilastoinnista on jaettu EKP:n ja komission kesken. EKP vastaa raha-, pankki- ja rahoitusmarkkinatilastoista Euroopan tasolla. EKP ja komissio jakavat vastuun maksutaseesta ja ulkomaista varallisuutta koskevista tilastoista sekä rahoitustilinpidosta ja reaalitylinpidon sektoritileistä. Komissio vastaa muiden alojen tilastoista, mutta EKP seuraa tilastojen käyttäjänä mielenkiinnolla hinta- ja kustannustilastoja, kansantalouden tilinpitoa ja useita muita taloustilastoja. Näistä vastuualueista sekä yhteistyöjärjestelyistä on sovittu yhteistyöpöytäkirjassa, joka hyväksyttiin nyky-muodossaan maaliskuussa 2003.

3. Tässä asiakirjassa on haluttu koota tiedot EKP:n tilastoinnista helposti yksiin kansiin. (Vastaava asiakirja on julkaistu aiemmin toukokuussa 2000 nimellä ”EKPJ:n kokoamat tilastotiedot”.) Asiakirjassa kerrotaan, millaisia tilas-

toja vuoden 2005 lopussa laadittiin ja missä määrin näitä tilastoja edellytettiin EKP:n säädöksissä. Asiakirjassa tuodaan esiin myös kehittymahdollisuuksia alueilla, joilla EKP:n tilastot ovat vielä epätäydellisiä tai riittämättömiä. EKP:n tarvitsemista yleisistä taloustilastoista, jotka ovat Euroopan komission vastuu-alueella yhteisön tasolla, on olemassa erillinen EKP:n julkaisu (”Yleisiä taloustilastoja koskevien vaatimusten päivitys”, joulukuu 2004). EKP tekee kuitenkin jonkin verran itsenäistä tilastotyötä myös tällä alueella. Tärkeimpiä esimerkkejä ovat Euroopan komission kuukausittain julkaiseman yhdenmukaistetun kuluttajahintaindeksin puhdistaminen kausivaihtelusta, sillä sitä käytetään euroalueen inflaation seurannassa, sekä puolivuositaitosten keskiarvojen laatiminen asuntojen hinnoista euroalueella yhdenmukaistamattomien tietojen perusteella. Tässä asiakirjassa ei kuitenkaan tarkastella tällaisia yleisiä taloustilastoja.

4. Sopimuksessa Euroopan unionista annettiin Euroopan rahapoliittiselle instituutille (EMI) tehtäväksi huolehtia tilastoinnin valmistelusta talous- ja rahaliiton (EMU) kolmatta vaihetta varten ja erityisesti edistää tilastojen yhdenmukaistamista tarpeen mukaan. Heinäkuussa 1996 EMI julkaisi EMUn edellyttämiä tilastovaatimuksia koskevan asiakirjan. Tammikuussa 1999 alkaneessa EMUn kolmannessa vaiheessa EKP:n on kerättävä EKPJ:n tehtävissä tarvittavia tilastoja Euroopan unionin (EU) kansallisten keskuspankkien avustuksella ja edistettävä tarvittaessa tilastojen yhdenmukaistamista. EKPJ:n sisäinen työnjako perustuu perustamis-sopimuksen määräyksiin³. EKP määrittelee, mitä tilastotietoja EKPJ:n tehtävien hoidossa tarvitaan, ja kansallisten keskuspankkien on

1 Eurojärjestelmän muodostavat EKP ja niiden Euroopan unionin jäsenvaltioiden kansalliset keskuspankit, jotka ovat ottaneet euron käyttöön. EKPJ:n muodostavat EKP ja kaikkien EU:n jäsenvaltioiden kansalliset keskuspankit.

2 Eurostat on Euroopan yhteisöjen tilastotoimisto. Se ja EU:n jäsenvaltioiden kansalliset tilastolaitokset muodostavat yhdessä Euroopan tilastojärjestelmän (European Statistical System, ESS).

3 Euroopan keskuspankkijärjestelmän ja Euroopan keskuspankin perussääntö, liitetty pöytäkirjana Euroopan unionista tehtyyn sopimukseen, joka allekirjoitettiin Maastrichtissa helmikuussa 1992.

mahdollisuuksien mukaan huolehdittava tilastotietojen keräämisestä. Yleisesti ottaen kansalliset keskuspankit (ja joissakin tapauksissa muut kansalliset viranomaiset) keräävät tiedot tiedonantajalaitoksilta ja muista kansallisista lähteistä, laativat kansalliset tilastot ja toimittavat ne EKP:lle euroalueen aggregaattien pohjaksi. EKP ja kansalliset keskuspankit kehittävät tilastomenetelmiä yhdessä.

5. Kansalliset keskuspankit tukevat EKP:tä, kun se laatii tilastosäädöksiä perussäännön artiklan 34 ja artiklan 14 kohdan 3 nojalla sekä EKP:n tilastoista annettua EU:n neuvoston asetusta (EY) N:o 2533/98 noudattaen. Kun EKP:n tarpeet vakiintuvat, vaatimukset kirjataan EKP:n neuvoston antamaan säädökseen. Osan 16 säädösluettelosta näkyy, että säädökset kattavat jo melko laajasti tilastotietojen toimittamisen EKP:lle yhteisön lainsäädännön antamissa rajoissa. Tarkempia tietoja saadakseen sekä alueilla, joilla EKP:n tietotarpeet eivät ole vielä vakiintuneet, EKP itse asiassa turvautuu kansallisten keskuspankkien (ja muiden kansallisten viranomaisten) toimivaltaan kerätä tilastoja.

6. Perussäännön mukaan EKP:n on tilastoasioissa tehtävä yhteistyötä paitsi yhteisön toimielinten myös kansainvälisten järjestöjen kanssa. EKP:n tilastoissa noudatetaan eurooppalaisia ja kansainvälisiä standardeja aina, kun se on mahdollista (tässä asiakirjassa mainitaan joitakin välttämättömiä poikkeuksia). Tämä parantaa tilastojen käytettävyyttä ja pienentää tiedonantajille koituvaa rasitetta. Jos tilastoihin ehdotetaan suuria muutoksia, niiden on ensin läpäistävä EKP:n kehittämä kustannushyötyanalyysi, jossa muutokset kuvataan ja perustellaan, niitä ja niiden mahdollisia kustannuksia arvioidaan, ja lopulta niitä hiotaan tarpeen mukaan tai niistä luovutaan.

7. Eurojärjestelmän mielenkiinnon kohteena on ensi sijassa euroalue. Se tarvitsee siis koko euroalueen yhteenlaskettuja tilastoja. Jotta eri maiden tilastot voitaisiin laskea järkevästi yhteen, niiden on oltava riittävän yhdenmukaisia. Erityisesti raha- ja pankkitilastoissa sekä

maksutasetta ja ulkomaista varallisuutta koskevissa tilastoissa (ja osin niistä johdetussa rahoitustilinpäädössä) on oltava riittävästi tietoa, jotta niistä voidaan koota yhteenlasketut euroalueen tilastot. Erityisen tärkeää on, että euroalueen sisäiset taloustoimet ja positiot ilmoitetaan erillään ulkomaisista eli euroalueen ulkopuolisista taloustoimista ja positioista, jotta tiedot voidaan konsolidoida euroalueen tasolla.

8. Euroalueen tilastojen ohella myös aggregaattien kansallisista erittelyistä voi olla merkittävää hyötyä analysoitaessa esimerkiksi rahapolitiikan välittymismekanismeja ja markkinoiden yhdentymistä. Perussäännön artikla 5 (Tilastotietojen kerääminen) koskee kaikkia EU:n jäsenvaltioita, ja perussäännön mukaan tilastoista vastaa EKP:n yleisneuvosto. Yleisneuvostoon kuuluvat myös euroalueen ulkopuolisten EU:n jäsenvaltioiden kansallisten keskuspankkien pääjohtajat. EKP:n tilastoista annettussa EU:n neuvoston asetuksessa todetaan, että vaikka EKP:n säädökset eivät sido rahaliiton ulkopuolisia jäsenvaltioita, kaikkien EU:n jäsenvaltioiden on edistettävä perussäännön artiklan 5 vaatimusten täyttämistä. Rahaliiton ulkopuoliset jäsenvaltiot toimittavatkin EKP:lle paljon tilastotietoa, jonka avulla seurataan niiden talouskehitystä ja valmiutta euron käyttöönottoon.

9. Tilastojen laatuun vaikuttavien muiden tekijöiden ohella vaatimuksissa korostuvat ajantasaisuus ja laadintatiheys. Jotta EKP voi julkaista raha-, pankki- ja rahoitusmarkkinatilastoissaan ja maksutasetilastoissaan ajantasaisia yhteenlaskettuja tietoja euroalueelta, kuukausittaisten tietojen on oltava sen käytettävissä noin 3–7 viikon kuluessa kunkin kuukauden lopusta. Tarkempien neljännesvuosittaisten tietojen toimittamiseen annetaan pitempi aika, kuitenkin enintään kolme kuukautta. Neljännesvuosittilinpäädön tiedot ovat pitkälti riippuvaisia muista neljännesvuosittaisista tilastoista, ja siksi ne tulevat väistämättä saataville vasta myöhemmin. Pitkällä aikavälillä tavoitteena on kuitenkin saada nekin kolmen kuukauden kuluessa kunkin vuosineljänneksen lopusta.

10. Taloudellisen analyysin kannalta tilastotiedoista on eniten hyötyä, jos vertailukelpoisia tietoja on saatavilla pitkältä ajalta. Monista euroalueen tilastoista on laadittu mahdollisimman todenmukaisia arvioita ajalta ennen aikasarjan alkua, joissakin tapauksissa jopa ajalta ennen vuotta 1980, vaikka tiedot niin varhaisilta ajoilta eivät olekaan täysin vertailukelpoisia uusien tilastojen kanssa.

1.2 RAHA-, RAHOITUSLAITOS- JA RAHOITUSMARKKINATILASTOT

11. Eurojärjestelmän rahapolitiikan strategiassa rahan määrälle on annettu merkittävä asema. Osoituksena tästä lavean raha-aggregaatin M3:n kasvulle on asetettu viitearvo. Raha koostuu pääasiassa rahalaitosten likvideistä veloista. Rahalaitokset ovat tiedonantajina rahatilastoja kerättyäessä. Lyhyesti sanottuna laitos voidaan katsoa rahalaitossektoriin kuuluvaksi, jos se ottaa vastaan talletuksia (muilta kuin rahalaitoksilta) tai laskee liikkeeseen rahoitusinstrumentteja, jotka ovat talletusten läheisiä vastineita, ja lisäksi myöntää luottoja ja/tai tekee arvopaperisijoituksia. Kansalliset keskuspankit (jotka kuuluvat itsekin rahalaitossektoriin, samoin kuin EKP) ylläpitävät luetteloita määritelmän mukaisista rahoituslaitoksista. Rahalaitoksen määritelmä on laajempi kuin luottolaitoksen määritelmä yhteisön lainsäädännössä pääasiassa siksi, että rahalaitoksiin luetaan rahamarkkinarahastot.

12. Rahatilastojen kehittäminen alkaa rahaa luovan sektorin määrittelemisestä siten, että se on mahdollisimman homogeeninen. Seuraavaksi eritellään, mitä eriä sektorin konsolidoituun taseeseen halutaan sisällyttää, kun konsolidoinnilla tarkoitetaan sektorin sisäisten taloustoimien ja positioiden nettouttamista. Rahalaitossektorin konsolidoidusta taseesta saadaan suurin osa kuukausittaisten raha-aggregaattien ja niiden vastaerien laatimisessa tarvittavista tiedoista.

13. Rahalaitos on määritelty siten, että rahan määrää koskevan tiedon lähteenä rahalaitosten konsolidoitu tase vastaa kansallisen pankki-

sektorin taseita, joihin kansalliset rahatilastot yleensä perustuvat. Euroalueen ulkopuolisten ja valtionhallinnon hallussa olevaa rahaa ei oteta huomioon rahan määrää laskettaessa. Myös nämä sektorit on määriteltävä, jotta niiden monetariset euroalueen rahalaitoksissa olevat varat voidaan jättää euroalueen raha-aggregaattien ulkopuolelle. Julkisyhteisöjen, kotimaan sekä rahaa hallussa pitävän sektorin alasektorien määritelmät ovat samat kaikkialla euroalueella, ja niissä noudatetaan Euroopan kansantalouden tilinpitojärjestelmää 1995 (EKT 95), joka luotiin neuvoston asetuksella (EY) N:o 2223/96. Osa yksityiskohtaisimmista tiedoista julkaistaan vain neljännesvuosittain.

14. Raha- ja luottoinstrumenttien koroista on myös tärkeää saada kuukausittaisia tietoja. Korkotilastojen avulla seurataan rahapolitiikan välittymistä, saadaan parempi kuva rahoitusmarkkinoiden rakenteesta ja pystytään arvioimaan rahoitustilannetta euroalueen talouden sektoreilla. Luottolaitokset ja erät muut laitokset (eli suurin osa rahalaitossektorista) raportoivat euroalueen kotitalouksilta ja yrityksiltä perimänsä ja niille maksamansa korot euromääräisistä uusista lainoista ja talletuksista sekä lainaja talletuskannoista. Ilmoitettavat korkotiedot vastaavat rahalaitosten taseen eriä.

15. Myös muilta rahatilastoihin liittyviltä alueilta kerätään tietoa. Arvopaperien liikkeeseenlaskut⁴ ja ”muiden” rahoituksen välittäjien (ei siis rahalaitosten) myöntämät lainat ovat lainantottajien näkökulmasta vaihtoehto pankkirahoitukselle, ja lainantottajien näkökulmasta rahastojen liikkeeseen laskemat rahasto-osuudet ovat vaihtoehto tietyille pankkisaamisille. Sijoitusrahastot, erät muut rahoituksen välittäjät sekä vakuutusyhtiöt ja eläkerahastot ovat suuria ja aktiivisia toimijoita rahoitusmarkkinoilla. Rahoitusmarkkinahinnat ja -tuotot voivat paitsi vaikuttaa laajalti talouskehitykseen myös

4 Arvopaperit ovat suurin rahoitusinstrumenttiluokka euroalueella, ja niillä on merkitystä lähes kaikessa EKP:n tilastoinnissa. EKP on vastikään kehittänyt tietokannan, johon kootaan kattavat tiedot arvopapereista. Tietokannalla on monenlaisia tilastollisia, analyttisiä ja toiminnallisia käyttötarkoituksia, joista kerrotaan tarkemmin kappaleessa 79.

kuvata markkinoiden odotuksia inflaatio- ja talouskehityksestä. EKP kokoaa monenlaista rahoitusmarkkinoihin liittyvää tietoa (arvopaperien liikkeeseenlaskut, rahoitusmarkkinahinnat ja -tuotot ym.). Rahalaitossektorin ulkopuolisista rahoituslaitoksista tärkeimpiä ovat vakuutusyhtiöt ja eläkerahastot, joista EKP kerää tietoa suuntaviivojen EKP/2002/7 (sellaisina kuin ne ovat muutettuina suuntaviivoilla EKP/2005/13) nojalla, sekä muut sijoitusrahastot kuin rahamarkkinarahastot. EKP aikoo lähiaikoina antaa asetuksen sijoitusrahastoista.

1.3 MAKSUTASE JA SIIHEN LIITTYVÄT ULKOMAISET TILASTOT

16. Rahapolitiikan tarpeita varten maksutasetilastot on toimitettava kuukausittain siten, että niissä näkyvät rahan määrän kehitykseen ja valuuttamarkkinoihin vaikuttavat pääerät, sekä neljännesvuosittain yksityiskohtaisemmin. Euroalueen raha- ja maksutasetilastot tukevat toisiaan, sillä niiden laadinnassa käytetään yhtenäistä metodologiaa. Myös eurojärjestelmän valuuttavarannosta ja valuuttamääräisestä likviditeetistä tarvitaan kuukausittaisia tilastoja. Lisäksi tarvitaan euroalueen ulkomaista varallisuutta koskevia neljännesvuosittaisia ja (yksityiskohtaisempia) vuosittaisia tilastoja, joista ilmenevät kaikki ulkomaihin kohdistuvat saamiset ja velat. Muita maksutaseeseen liittyviä tilastoja ovat esimerkiksi valuutoittain eriteltyt puolivuositilastot arvopaperisijoituksista ja niihin liittyvistä pääomavirroista. Näiden tilastojen avulla arvioidaan euron kansainvälistä asemaa sijoitusvaluuttana. Lisäksi monet keskuspankit laativat tilastoja euron käytöstä ulkomaisten taloustoimien laskutusvaluuttana.

17. Euroalueen aggregaateissa ilmoitetaan erikseen tulot ja menot sekä saamiset ja velat. Euroalueen maat erittelevät siis maiden rajat ylittävät taloustoimet ja positiot euroalueen sisäisiin taloustoimiin ja positioihin sekä ulkomaisiin taloustoimiin ja positioihin. Neljännesvuosittaisessa maksutaseessa ja vuosittaisissa ulkomaista varallisuutta koskevissa tilastoissa euroalueen ulkomaiset taloustoimet ja positiot esitetään maantieteellisesti eriteltyinä vasta-

puolen mukaan, joko maittain tai maaryhmitäin.

18. EKP:n tilastovaatimuksissa käytetään mahdollisuuksien mukaan Kansainvälisen valuuttarahaston (IMF) maksutasekäsikirjan (5. painos) standardeja, mutta EKP noudattaa myös eräitä EU:n tarpeisiin laadittuja yhdenmukaistamisesityksiä sekä pyrkii sopeuttamaan euroalueen maksutasetilastot rahatilastojen ja rahoitus- ja reaalitylitalpidon kanssa. Maksutaseesta ja ulkomaista varallisuusasemaa koskevista tilastoista on hyötyä arvioitaessa euron kansainvälistä asemaa sekä tarkasteltaessa maksujärjestelmien ja arvopaperikaupan selvitysjärjestelmien toimintaa. EKP seuraa kehitystä näillä alueilla ja pyrkii siksi parantamaan tilastojen johdonmukaisuutta.

19. EKP ja Eurostat tekevät tiiviisti yhteistyötä maksutasetta ja ulkomaista varallisuutta koskevien tilastojen alalla. EKP laatii euroalueen aggregaatit ja Eurostat tilastot koko EU:n alueelta. Metodologiaperustan mukaisesti EKP keskittyy rahoitustaseeseen ja siihen liittyviin pääomakorvauksiin ja Eurostat vaihtotaseeseen ja pääomansiirtoihin. Sekä EKP että Eurostat seuraavat suoria sijoituksia.

20. EKP laskee myös euron nimellisiä ja reaalisia efektiivisiä valuuttakurssi-indeksejä useilla eri deflaattoreilla.

1.4 JULKISEN TALOUDEN RAHOITUSTILASTOT

21. Julkinen talous on EKP:n kannalta tärkeää monesta syystä. Kuten komissiokin, EKP laatii säännöllisin väliajoin lähentymisraportteja, joissa arvioidaan rahaliiton ulkopuolisten EU:n jäsenvaltioiden valmiutta euron käyttöönottoon tarkastelemalla mm. julkisen talouden alijäämää ja julkista velkaa. EKP seuraa myös tarkasti kehitystä maissa, joihin sovelletaan liiallisen alijäämän menettelyä. Molempiin tarkoituksiin tarvitaan vuosittaisia tietoja, joiden kokoamisessa noudatetaan suuntaviivoja EKP/2005/5 (sellaisina kuin ne ovat muutettuina). Tiedot kootaan sellaisessa muodossa, että niiden pohjalta on helppo analysoida julki-

sen talouden alijäämiä ja julkista velkaa (määriteltynä liiallisen alijäämän menettelyn ja vakaus- ja kasvusopimuksen tarpeita vastaavasti), seurata alijäämien ja velan kehitystä, tehdä vertailuja EKT 95:n mukaisiin tietoihin sekä laatia euroalueen ja EU:n alueen aggregaatit, joissa Euroopan yhteisön talousarvioon suoritettavat ja siitä saadut maksut on käsitelty asianmukaisesti. Julkisyhteisöjen toiminnalla on myös huomattava vaikutus talouskehitykseen. Siksi EKP seuraa neljännesvuosittaisia tietoja julkisyhteisöjen taloustoimista. Näiden tietojen keräämisestä on säädetty yhteisön lainsäädännössä.

1.5 EUROALUEEN SEKTORITILINPITO

22. Neljännesvuosittain laadittavassa euroalueen rahoitustilinpidossa noudatetaan EKT 95:ssä kuvattua yhtenäistä lähestymistapaa. EKP laatii euroalueen neljännesvuosittaisen rahoitustilinpidon kansallisten rahoitustilinpitojen ja tarvittavien euroalueen tilastojen pohjalta. Sillä täydennetään rahatalouden analyysistä ja EKP:n politiikan piiriin liittyvästä tutkimuksesta saatuja tietoja. Rahoitustilinpitoa kehitetään vielä, sillä tarkoituksena on luoda johdonmukainen järjestelmä, jonka avulla voidaan kuvata institutionaalisten sektorien keskinäisiä rahoitussuhteita sekä saada neljännesvuosittaiset poikkileikkaustiedot lainanotosta ja luotonannosta. Tältä pohjalta voidaan analysoida kattavasti rahoituksen hankintaa ja käyttöä. Kansainvälisille tilastostandardeille perustuvien neljännesvuosittaisen rahoitustilinpitojen avulla pystytään myös parantamaan selvästi yhdenmukaisuutta eri alojen tilastojen välillä. Keväällä 2007 neljännesvuosittainen rahoitustilinpito yhdistetään neljännesvuosittaisen reaalitylinpidon kanssa, jota EKP ja komissio kehittävät yhdessä saadakseen kattavan kuvan euroalueen institutionaalisten sektorien taloustoimista ja rahoitusasemasta. Euroalueen neljännesvuosittainen tilinpito on euroalueen tilastoinnin huipentuma, sillä siinä yhdistyvät kaikki osatekijät. Tilinpidon kehittäminen valmiiksi asti on tällä hetkellä EKP:n ensisijainen tavoite tilastoalalla.

1.6 TILASTOTIETOJEN VAIHTO

23. Hyvät tiedonvaihtojärjestelmät mahdollistavat tietojen toimittamisen ajoissa ja laadukaina. EKP:n tiedonvaihtojärjestelmä on toimiva ja pitkälle automatisoitu. Se sallii tilastovaatimusten muuttamisen ja käsittelee myös uudet tilastot tehokkaasti ja yhdenmukaisesti.

24. EKP:n järjestelmässä käytetään omaa tiedonsiirtoverkkoa ja samaa standardoitua tilastotosanomamuotoa (yleinen tilastollisten aikasarjojen sanomamuoto GESMES/TS), jota käytetään yleensä myös vaihdettaessa tilastotietoja ja metatietoja (eli itse tietoja koskevia tietoja) Euroopan komission ja kansainvälisten järjestöjen kanssa. Sekä GESMES/TS (SDMX-EDI) että SDMX-ML (joka hyödyntää Internetiä ja muuta uutta tekniikkaa) perustuvat samaan tietomalliin. Molemmat kuuluvat eurooppalaisten ja kansainvälisten järjestöjen SDMX-aloitteen (Statistical Data and Metadata Exchange) piiriin. EKP on yksi näistä järjestöistä, ja aloitteen tarkoituksena on edistää yhteisten standardien ja parhaiden käytäntöjen omaksumista tilastotietojen vaihdossa.

25. EKP on julkaissut euroalueen tilastoja verkkosivuillaan jo kauan. Melko tuoreen aloitteen myötä sivuilla julkaistaan nykyisin myös kansallisia erittelyjä ja tilastoja, jotta käyttäjien ei tarvitsisi hakea tietoja erikseen jokaisen kansallisen keskuspankin verkkosivuilta. Samat tiedot kuvauksineen julkaistaan samanaikaisesti myös kansallisten keskuspankkien verkkosivuilla niiden omilla kielillä.

2 RAHALAITOKSIA KOSKEVAT TILASTOT

2.1 JOHDANTO

26. Rahalaitoksia koskevassa euroalueen tilastointijärjestelmässä on kaksi keskeistä elementtiä: tilastoinnissa käytettävä rahalaitosluettelo ja erittely siitä, mitä tilastotietoja näiltä rahalaitoksilta kerätään kuukausittain ja neljännesvuosittain. Rahalaitosten tiedonantovelvoitteet

kansallisille keskuspankeille on säädetty asetuksissa. Suuntaviivoissa EKP/2003/2 (sellaisina kuin ne ovat muutettuina) määritellään EKP:lle toimitettavien tietojen sisältö, muoto ja toimitusaikataulu, joita noudatetaan, kun kansalliset keskuspankit välittävät EKP:lle rahalaitosten tietoja, kun eurojärjestelmä toimittaa tiedot omasta toiminnastaan tai kun EKP:lle on toimitettava muita vastaavia tietoja, joista ei ole säädetty laissa.

27. Euroalueen rahaa luovan sektorin konsolidoitu kuukausitase on ensisijainen tilastovaatimus. Tiedonkeruun oikeudellinen perusta on EKP:n asetus EKP/2001/13 (sellaisena kuin se on muutettuna) rahalaitossektorin konsolidoidusta taseesta. Asetus kattaa myös lisätiedot, joiden avulla johdetaan rahan määrän kasvuvauhtien laskemisessa tarvittavat taloustoimet. Rahalaitosten taseesta siis saadaan perustiedot euroalueen raha-aggregaattien ja niiden vastierien laatimiseen. Rahalaitosten tase on myös tilastopohjana laskettaessa luottolaitosten vähimmäisvarantovelvoitteita.

28. Asetuksessa EKP/2001/18 (sellaisena kuin se on muutettuna) käsitellään korkotilastoja, jotka koskevat rahalaitosten ja eräiden muiden laitosten soveltamia kotitalouksien ja yritysten euromääräisten talletusten ja lainojen korkoja.

2.2 RAHALAITOKSEN MÄÄRITELMÄ

29. EKP ylläpitää kansallisten keskuspankkien avustuksella tilastoinnissa käytettävää rahalaitosluetteloa, jossa noudatetaan alla esitettyjä luokitusperusteita. Suuntaviivoissa EKP/2003/2 (sellaisina kuin ne ovat muutettuina) esitettyjä menettelyjä noudattamalla varmistetaan, että rahalaitosluettelo pysyy ajan tasalla ja että se on mahdollisimman homogeeninen ja riittävän vakaa tilastointikäyttöön. Luettelon tulisi myös joustaa, sillä rahoitusalan innovaatiot saattavat muuttaa rahoitusinstrumenttien ominaisuuksia tai rahoituslaitosten toiminnan painopistettä. Tilastoinnissa käytettävässä rahalaitosluettelossa ja rahapolitiikan tarpeisiin laaditussa vastapuolten luettelossa on päällekkäisyyttä, minkä vuoksi rahalaitosluettelo on merkityk-

sellinen paitsi tilastollisista myös toiminnallisista syistä.

30. Rahalaitokset on määritelty asetuksen EKP/2001/13 artiklassa 2.1: ”*[Keskuspankkien ohella] rahalaitoksia ovat kotimaassa olevat luottolaitokset, siten kuin ne on määritelty yhteisön lainsäädännössä, ja kaikki muut kotimaassa olevat rahoituslaitokset, jotka ottavat vastaan talletuksia ja/tai niiden läheisiä vastineita muilta kuin rahalaitoksilta ja myöntävät luottoja ja/tai tekevät arvopaperisijoituksia omaan lukuunsa (ainakin taloudellisessa mielessä)*”. Rahalaitossektoriin kuuluvat siis keskuspankit sekä kaksi laajaa kotimaisten rahoituksen välittäjien ryhmää. Ensimmäinen ryhmä ovat luottolaitokset, jotka on määritelty yhteisön lainsäädännössä (pankkidirektiiveissä) seuraavasti: ”*yritys, joka liiketoimintanaan ottaa vastaan yleisöltä talletuksia tai muita takaisin maksettavia varoja (mukaan lukien pankkien joukkovelkakirjojen myynti yleisölle) ja myöntää luottoja omaan lukuunsa*”. Toinen ovat muut kotimaiset rahoituslaitokset, jotka täyttävät rahalaitoksen määritelmän, koska ne laskevat liikkeeseen rahoitusinstrumentteja, jotka ovat talletusten läheisiä vastineita.

31. Se, mitkä rahoitusinstrumentit katsotaan talletusten läheisiksi vastineiksi, riippuu siitä, miten likvidejä ne ovat. Likvidi instrumentti on yhtäältä helppo siirtää tai muuttaa rahaksi tai siirtokelpoiseksi talletukseksi ja toisaalta pääomasuojattu ja joissakin tapauksissa myös jälkimarkkinakelpoinen. Myös maturiteetilla saattaa olla merkitystä. Periaatteet on selostettu asetuksen EKP/2001/13 liitteessä I.

32. Vaihtuvapääomaisten yhteissijoitusyritysten osakkeilla ei ole jälkimarkkinoita sanan tavanomaisessa merkityksessä. Sijoittajat saavat kuitenkin halutessaan päivittäisen noteerauksen ja voivat nostaa sijoittamansa varat noteerauksen mukaiseen hintaan. Yhteissijoitusyrityksistä vain rahamarkkinarahastot luetaan rahalaitoksiksi, sillä niiden rahasto-osuuksien katsotaan olevan likvidiydeltään talletusten läheisiä vastineita. Rahamarkkinarahastojen sijoitukset ovat pääasiassa pankkitalletuksia tai

velkapapereita, joiden jäljellä oleva maturiteetti on lyhyt. Tarkoituksena voi olla saavuttaa rahamarkkinainstrumenttien korkoja vastaava tuotto prosentti. Rahamarkkinarahastojen tunto-merkit on annettu asetuksen EKP/2001/13 liitteessä I.

33. EKT 95:ssä rahalaitoksiksi luokitellut rahoituksen välittäjät on jaettu kahteen alasektoriin, keskuspankkeihin (EKT 95:n sektori S.121) ja muihin rahalaitoksiin (S.122). Vuoden 2005 lopussa euroalueen rahalaitossektorin muodostivat EKP, 12 kansallista keskuspankia, 6 248 luottolaitosta, 1 645 rahamarkkinarahastoa ja neljä muuta laitosta. Läheskään kaikkien rahalaitossektorin laitosten ei tarvitse noudattaa kaikkia tilastovaatimuksia. Kuukausittaisten tilastojen on katettava vähintään 95 % kunkin maan rahalaitosten taseesta, mutta vaatimuksen täytyttyä kansalliset keskuspankit voivat vapauttaa pieniä rahalaitoksia säännöllisestä tiedonantovelvoitteesta. Kaikkien luottolaitosten on silti annettava neljännesvuosittain vähimmäisvarantovelvoitteen määrittämisessä tarvittavat tiedot, ja kaikkien rahalaitosten on toimitettava vuositiedot 95 prosentin rajan tarkistamiseksi sekä estimointia varten. Kansalliset keskuspankit voivat halutessaan kerätä rahalaitosten korkotietoja edustavasta otoksesta asetuksessa EKP/2001/18 säädetyllä tavalla.

2.3 KONSOLIDOITU KUUKAUSITASE

34. Konsolidoidun kuukausitaseen tiedot rahalaitosten toiminnasta ovat riittävän yksityiskohtaiset, jotta EKP saa kattavat tiedot rahatalouden kehityksestä euroalueella. Konsolidoinnilla tarkoitetaan taseessa rahalaitosten keskinäisten taloustoimien ja positoiden nettouttamista. Näiden tietojen perusteella laadittavista EKP:n rahatilastoista kerrotaan lyhyesti kohdassa 2.5. Luottolaitosten raportointien kuukausittaisten tietojen perusteella lasketaan myös niiden varantopohja.

35. Rahan määrää laskettaessa otetaan mukaan liikkeessä olevat setelit ja kolikot, muut rahalaitosten monetaariset velat (talletukset ja rahoitusinstrumentit, jotka ovat talletusten läheisiä

vastineita) ja valtion laitosten kuten postin ja valtiokonttorin monetaariset velat (näitä laitoksia koskevat EKP:n tilastovaatimukset on määriteltävä suuntaviivojen EKP/2003/2 liitteessä VII). Rahan määrän vastaerinä esitetään kaikki muut rahalaitostaseen erät analyysin kannalta mielekkäässä järjestyksessä. EKP laatii euroalueen aggregaatit sekä kantatietojen että taloustoimien pohjalta.

36. EKP:lle toimitettavat tilastotiedot on eriteltävä instrumenteittain, maturiteeteittain, valuuttoittain sekä vastapuolittain. Velka- ja saamistiedot raportoidaan eri tavoin, joten ne käsitellään seuraavassa erikseen.

2.3.1 INSTRUMENTTI- JA MATUREITEETILUOKAT a) Taseen velat

37. Kuukausittaisessa erittelyssä instrumenteittain ilmoitetaan liikkeessä oleva raha, talletusvelat (ml. korttiraha), takaisinostosopimukset (repot), rahamarkkinarahastojen rahasto-osuudet, liikkeeseen lasketut velkapaperit (ml. rahamarkkinapaperit), oma pääoma ja varaukset sekä muut velat. Suuntaviivojen EKP/2003/2 mukaan kansallisten keskuspankkien on toimitettava EKP:lle puolivuositteittain sähköistä rahaa koskevat kuukausitiedot – käytännöllisesti katsottuna kaikki sähköisen rahan liikkeeseenlaskijat euroalueella ovat luottolaitoksia. Talletusvelat eritellään edelleen yön yli -talletuksiin, määräaikaistalletuksiin ja irtisanomisehtoisiin talletuksiin. Kertyneet korkovelat luetaan muihin velkoihin (toisin kuin EKT 95:ssä, jossa suositetaan korkojen kirjaamista instrumenttiluokittain).

38. Koska eri maiden rahoitusmarkkinoilla käytettyjen instrumenttien erilaisuus voi vaikeuttaa erittelyä, saattaa olla mielekkäämpää käyttää erittelyä alkuperäisen maturiteetin (ei jäljellä olevan maturiteetin) mukaan. Kuukausittaisissa tilastoissa maturiteettiluokat (tai luokitus irtisanomisajan perusteella) ovat määräaikaistalletuksille (alkuperäisen maturiteetin mukaan) ”enintään 1 vuosi”, ”yli 1 vuosi ja enintään 2 vuotta” sekä ”yli 2 vuotta” ja irtisanomisehtoisille talletuksille ”enintään 3 kuukautta” ja ”yli 3 kuukautta” (vapaaehtois pohjalta myös

”yli 3 kuukautta ja enintään 2 vuotta” sekä ”yli 2 vuotta”). Ei-siirtokelpoiset avistatalletukset (talletukset avistasäästötileillä) luokitellaan ”enintään 3 kuukauden” talletuksiksi. Repoja (jotka ovat yleensä hyvin lyhytaikaisia, tavallisesti alle kolmen kuukauden sopimuksia) ei eritellä maturiteeteittain. Rahalaitosten liikkeeseen laskemien velkapaperien (ml. rahamarkkinapaperit) maturiteettiluokat ovat ”enintään 1 vuosi”, ”yli 1 vuosi ja enintään 2 vuotta” ja ”yli 2 vuotta”. Rahamarkkinarahastojen rahasto-osuuksia ei eritellä maturiteeteittain, sillä niillä ei ole maturiteettia.

b) Taseen saamiset

39. Rahalaitosten saamisten kuukausittaisessa erittelyssä ilmoitetaan kassa, lainat, muut arvopaperit kuin osakkeet (ml. rahamarkkinapaperit), rahamarkkinarahastojen rahasto-osuudet, osakkeet ja osuudet, kiinteä omaisuus ja muut saamiset (ml. kertyneet korkosaamiset). Lainat ja rahalaitosten hallussa olevat velkapaperit on eriteltävä alkuperäisen maturiteetin mukaan (lainoilla maturiteettiluokat ovat ”enintään 1 vuosi”, ”yli 1 vuosi ja enintään 5 vuotta” ja ”yli 5 vuotta”, velkapapereilla ”enintään 1 vuosi”, ”yli 1 vuosi ja enintään 2 vuotta” ja ”yli 2 vuotta”).

2.3.2 VALUUTAT

40. Kaikista merkityksellisistä tase-eristä on raportoitava erikseen euromääräiset ja valuuttamääräiset osuudet. Valuuttakurssimuutosten vaikutukset poistetaan virtatiedoista käytämällä neljännesvuotisia tietoja, joissa tärkeimmät ulkomaiset valuutat on ilmoitettu erikseen (ks. jäljempänä).

2.3.3 VASTAPUOLET

41. Euroalueella olevat vastapuolet eritellään rahalaitosluettelon perusteella (jos ne ovat rahalaitoksia) tai EKP:n antamien ohjeiden mukaan (eli EKT 95:n luokituksen mukaisesti). Molemmissa tapauksissa tiedonantajarahalaitoksen kanssa samassa jäsenvaltiossa olevat vastapuolet eritellään muualla euroalueella olevista vastapuolista rahalaitosten kuukausitaseessa. Rahalaitosten itsensä (EKT 95:n sektorit S.121 ja S.122), valtionhallinnon (S.1311) ja

euroalueen ulkopuolisten hallussa olevia varoja ei lasketa mukaan EKP:n raha-agregaatteihin. Ne on ilmoitettava erikseen, jotta rahaa hallussa pitävien sektorien hallussa olevat varat voidaan eritellä muista. Koska rahaa hallussa pitävän sektorin erittely on analysoinnin kannalta erittäin hyödyllistä, rahalaitokset erittelevät talletusvelat kuukausittain vastapuolen mukaan. Vastapuolet on luokiteltu seuraavasti: muut julkisyhteisöt kuin valtionhallinto (S.1312, S.1313 ja S.1314), yritykset (S.11), muut rahoituksen välittäjät (S.123 ml. rahoituksen ja vakuutuksen välitystä avustavat laitokset [S.124]), vakuutuslaitokset ja eläkerahastot (S.125) sekä kotitaloudet (S.14, ml. kotitalouksia palvelevat voittoa tavoittelemattomat yhteisöt [S.15]). Rahalaitosten myöntämät lainat eritellään kuukausittain julkisyhteisöjen lainoihin ja muiden edellä mainittujen sektorien lainoihin. Kotitalouksien lainat eritellään vielä erikseen kulu- tusluottoihin, asuntolainoihin ja muihin lainoihin. Vaatimukset, jotka koskevat vastapuolten yksityiskohtaista sektorierittelyä kuukausittaisissa tilastoissa sekä erittelyä myös maturiteeteittain ja valuutoittain, kun se on mielekästä, perustuvat asetukseen EKP/2001/13. Vähimmäisvarantojärjestelmän tarpeiden huomioon ottamiseksi yli 2 vuoden määräaikaistalletusten ja irtisanomisajaltaan yli 2 vuoden talletusten sekä repojen vastapuoliluokkina ovat lisäksi luottolaitokset, muut rahalaitokset ja valtionhallinto.

2.3.4 INSTRUMENTTI- JA MATURITEETTI- LUOKKIEN RISTIINLUOKITUKSET VALUUTOITTAIN JA VASTAPUOLITTAIN

42. Euroalueen rahatilastojen laatimista ja luottolaitosten varantopohjan laskemista varten instrumentti-, maturiteetti-, valuutta- ja vastapuoliluokkien kesken on tehtävä kuukausittain eräitä ristiinluokituksia. Yksityiskohtaisimpia tietoja tarvitaan rahaa hallussa pitävään sektoriin kuuluvista vastapuolista. Positiot, joissa vastapuolina on muita rahalaitoksia, eritellään vain rahalaitosten välisten erien nettouttamista ja varantopohjan laskemista silmällä pitäen. Samaten varantopohjan laskemista varten yli 2 vuoden määräaikaistalletuksista ja irtisanomisajaltaan yli 2 vuoden talletuksista ja repoista on

eriteltävä positiot euroalueen ulkopuolella ole-
viin nähden. Maksutasetta varten euroalueen
ulkopuolisten talletukset on eriteltävä maturi-
teeteittain enintään 1 vuoden ja yli 1 vuoden
talletuksiin.

2.3.5 JOHDANNAISET

43. Rahoitusjohdannaiset ovat joko toisiin ra-
hoitusinstrumentteihin, indekseihin tai hyö-
dykkeisiin kytkettyjä rahoitusinstrumentteja,
joiden avulla tietyistä riskeistä voidaan käydä
kauppaa rahoitusmarkkinoilla. EKT 95:n mu-
kaan johdannaispositiot on kirjattava, jos niillä
on markkina-arvo tai jos ne voidaan korvata
markkinoilla vastakkaisella sopimuksella eli
jos sopimusosapuoli voi käytännössä kumota
sopimuksensa tekemällä uusia sopimuksia, joi-
den sisältö on päinvastainen. Johdannaisten
kulloinenkin markkinahinta on toisen sopi-
muspuolen saamisen arvo. Jos yhtenä sopimus-
osapuolena on rahalaitos, tämä arvo kirjataan
rahalaitosten tasetietoihin. Saaminen voi siirtyä
osapuolten välillä sopimuksen voimassaoloai-
kana tai sen markkinahinta voi olla nolla (esim.
kun swapsopimus tehdään tai jos osto- ja myyn-
tihinnan ero vaihtelee jatkuvasti). Johdannaiss-
opimukset kirjataan siis rahalaitostaseeseen
bruttoperiaatteella ja markkina-arvoon, ellei
kansallisissa kirjanpitosäännöissä edellytetä
niiden kirjaamista taseen ulkopuolisiin eriin.
Ne luokitellaan joko ”muihin saamisiin” tai
”muihin velkoihin” sen mukaan, onko niiden
arvo positiivinen vai negatiivinen. Muita tietoja
ei tarvita. Jos kyseessä ovat positiot euroalueen
ulkopuolisiin nähden, ne kirjataan myös maksu-
taseeseen ja ulkomaiseen varallisuuteen (ks.
osa 6).

44. Tilastoinnissa johdannaisia käsitellään
omana rahoitusinstrumenttina erillään kohde-
etuutena olevasta instrumentista. Rahalaitos-
taseeseen kirjatusta johdannaispositioista ei
siis voi päätellä niiden kohde-etuuksia eikä
niissä yleensä mainita myöskään sopimuksen
alkuperäistä nimellisarvoa. EKP saa tällaisia
tietoja lähinnä Kansainvälisen järjestelypankin
säännöllisistä tutkimuksista, joissa selvitetään
johdannaiskauppaa maailmassa.

2.3.6 VIRTATIE TOJEN MUODOSTAMINEN (TALOUSTOIMET)

45. Rahalaitokset raportoivat talletusvelat ja
lainasaamiset nimellisarvoon (tämä asetuksen
EKP/2001/13 muuttamisesta annetussa asetuk-
sessa EKP/2004/21 esitetty nimenomainen vaa-
timus ei kuitenkaan koske ostettuja lainoja eikä
lainoja, joista rahalaitos on tehnyt varauksen).
Euromääräisissä nimellisarvoon raportoiduissa
erissä ei tapahdu arvostusmuutoksia. Muissa
taseen kantatiedoissa otetaan huomioon arvos-
tusmuutosten, uudelleenluokittelujen ja talous-
toimien vaikutukset. EKP pyrkii erottamaan
kunkin kuukauden taloustoimet (virrat) tunnis-
tamalla ja poistamalla arvostusmuutosten ja
uudelleenluokittelujen vaikutuksen sekä laske-
maan niiden perusteella rahalaitostaseen erien,
raha-aggregaattien ja tiettyjen vastaerien kas-
vuvauhdit. EKP:n Kuukausikatsauksen tilasto-
osan teknisissä huomautuksissa esitetään yksi-
tyiskohtainen menettelykuvaus. Poistettavat
vaikutukset vastaavat ”varojen ja velkojen
muita [kuin taloustoimiin liittyviä] muutoksia”
ja puhdistetut virtatiedot, joista kasvuvauhdit las-
ketaan, ”taloustoimia” kansainvälisessä kan-
santalouden tilinpidossa (SNA 93) ja EKT 95:ssä.
Asetuksessa EKP/2001/13 tiedonantajille ase-
tettiin uusi vaatimus toimittaa tietoja arvostus-
muutoksista, jotta virtatiedot voidaan laskea
tarkemmin. Aiemmin EKP oli käyttänyt kansal-
listen keskuspankkien arvioita. Konsolidoi-
dusta taseesta saadaan siis paitsi tietoa saamis-
ja velkakannoista myös kuukausitiedot
arvostusmuutoksista ja eräistä muista muutok-
sista, kuten luottotappioista/arvonalennuksista.
Suuntaviivojen EKP/2003/2 liitteessä XII edel-
lytetään, että kansalliset keskuspankit raportoivat
kaikki saatavilla olevat tiedot rahalaitosten
arvopaperistamisesta ja muista lainojen siir-
roista kolmansille osapuolille.

2.3.7 TOIMITUSAJAT

46. Euroalueen kansalliset keskuspankit toimit-
tavat EKP:lle maidensa rahalaitosten yhteen-
lasketut kuukausitaseet viimeistään 15. pankki-
päivänä (työajan loppuun mennessä) sen
kuukauden päättymisestä, jota toimitettavat tie-
dot koskevat. Kansalliset keskuspankit sopivat
omat aikataulunsa tiedonantajalaitosten kanssa

tämän määräajan pohjalta. Euroalueen aggregaatit (ml. rahalaitostaseeseen perustuvat kuukausittaiset raha-aggregaatit) julkistetaan sähköisiä markkinainformaatiojärjestelmiä käyttäen aina 19. pankkipäivänä sen kuukauden päättymisestä, jota tiedot koskevat.

2.4 NELJÄNNESVUOSITTAISET TASETIEDOT

47. Neljännesvuosittaiset tasetiedot eivät ole välttämättömiä euroalueen raha-aggregaattien laatimisen kannalta, mutta niiden avulla voidaan analysoida rahatalouden kehitystä tarkemmin ja niitä käytetään mm. rahoitustilinpidon laadinnassa.

48. Vain yhteenlasketun taseen tärkeimmät erät eritellään neljännesvuosittain. EKP voi joustaa aggregointitasosta, jos yhteenlasketuista tiedoista voidaan jo karkeammalla tasolla päätellä, ettei yksityiskohtaisempi erittely todennäköisesti toisi merkittävää lisätietoa.

2.4.1 LUOTONANTO EUROALUEELLA MATUREITEITTAIN JA SEKTOREITTAIN

49. Jotta rahalaitosten koko luotonantoa (lainat ja arvopaperit) voitaisiin seurata neljännesvuositasolla, muille julkisyhteisöille kuin valtionhallinnolle myönnettyt lainat ja näiden liikkeeseen laskemat hallussa olevat arvopaperit eritellään alkuperäisen maturiteetin mukaan (lainoilla enintään 1 vuosi, yli 1 vuosi, enintään 5 vuotta tai yli 5 vuotta, arvopapereilla enintään 1 vuosi tai yli 1 vuosi). Molempien erien riskiluokituksessa käytetään muiden julkisyhteisöjen kuin valtionhallinnon alasektorierittelyä. Yritysten ja rahalaitossektorin ulkopuolisten rahoituksen välittäjien liikkeeseen laskemat hallussa olevat velkapaperit eritellään alasektoreittain ja alkuperäisen maturiteetin mukaan (enintään 1 vuosi tai yli 1 vuosi). Rahalaitosten hallussa olevat osakkeet ja osuudet eritellään neljännesvuosittain vastapuolen mukaan. Vastapuolet on jaettu alasektoreihin seuraavasti: yritykset (S.11), muut rahoituksen välittäjät (S.123 ml. rahoituksen ja vakuutuksen välitystä avustavat laitokset [S.124]), sekä vakuutuslaitokset ja eläkerahastot (S.125). Rahalaitokset raportoivat neljännesvuosittain myös

valtionhallinnolle myöntämänsä lainat ja hallussa olevat valtionhallinnon liikkeeseen laskemat velkapaperit erittelemättöminä (kuukausittaisissa tilastoissa rahalaitosten luotonantoa valtionhallinnolle ei eritellä julkisyhteisöille myönnettyistä luotoista).

2.4.2 VELAT EUROALUEELLA SEKTOREITTAIN (NELJÄNNESVUOSITTAINEN ERITTELY)

50. Talletusvelat muulle julkishallinnolle kuin valtionhallinnolle eritellään alasektoreittain (osavaltiohallinto [S.1312], paikallishallinto [S.1313] sekä sosiaaliturvarahastot [S.1314]).

2.4.3 POSITIOT EU:N JÄSENVALTIOISSA OLEVIIN NÄHDEN MAITTAIN

51. Talletusvelat, lainat ja hallussa olevat arvopaperit (ml. muut arvopaperit kuin osakkeet, rahamarkkinarahastojen rahasto-osuudet sekä osakkeet ja osuudet) eritellään neljännesvuosittain maittain vastapuolen sijainnin mukaan (hallussa olevat arvopaperit eritellään liikkeeseenlaskijan kotimaan mukaan). Talletukset, lainat ja hallussa olevat velkapaperit eritellään lisäksi sen mukaan, onko vastapuolena rahalaitos vai ei. Asetusta EKP/2001/13 on muutettu asetuksella EKP/2003/10 siten, että positiot kymmenessä uudessa EU:n jäsenvaltiossa oleviin nähden eritellään samoin, jos euroalueen rahalaitoksilla on merkittävää liiketoimintaa näissä maissa olevien kanssa.

2.4.4 ERITTELY VALUUTOITTAIN

52. Jotta virtatiedot voidaan puhdistaa valuuttakurssimuutosten aiheuttamista eroista, eräistä rahalaitosten positioista on tehtävä valuutakohtainen erittely. Tärkeimmistä tase-eristä ilmoitetaan neljännesvuosittain erikseen euroalueen ulkopuolisten EU:n jäsenvaltioiden valuuttojen ja tärkeimpien kansainvälisten valuuttojen (Yhdysvaltain dollari, Japanin jeni ja Sveitsin frangi) määräiset osuudet. Asetusta EKP/2001/13 on muutettu asetuksella EKP/2003/10 siten, että EU:n kymmenen uuden jäsenvaltion valuuttojen määräiset osuudet ilmoitetaan nekin erikseen, jos euroalueen rahalaitoksilla on merkittävää liiketoimintaa näissä maissa. Kuukausittaisten tilastojen laadinnassa

käytetään aina tuoreimpia neljännesvuosittaisia tietoja eri valuuttojen osuuksista.

2.4.5 POSITIOT EUROALUEEN ULKOPUOLISIIN NÄHDEN SEKTOREITTAIN

53. Positiot euroalueen ulkopuolella (muissa EU:n jäsenvaltioissa ja muualla maailmassa) oleviin nähden eritellään sektoreittain vain positiioihin pankkeihin (tai euroalueen ulkopuolisissa EU-maissa oleviin rahalaitoksiin) ja muihin kuin pankkeihin (eriteltyinä julkisyhteisöihin ja muihin) nähden. Tapauksissa, joissa EKT 95 ei ole voimassa, käytetään SNA 93:n mukaista sektoriluokitusta. Näitä tietoja tarvitaan ensijasssa maksutasetta varten.

2.4.6 TOIMITUSAJAT

54. Kansalliset keskuspankit toimittavat neljännesvuosittaiset tilastotiedot EKP:lle viimeistään 28. pankkipäivänä (työajan loppuun mennessä) sen vuosineljänneksen päättymisestä, jota toimitettavat tiedot koskevat. Kansalliset keskuspankit sopivat omat aikataulunsa tiedonantajalaitosten kanssa tämän määräajan pohjalta. Tilastot julkaistaan aina seuraavassa EKP:n Kuukausikatsauksessa.

2.4.7 TALOUSTOIMITILASTOJEN LAATIMINEN NELJÄNNESVUOSITTAISIA AIKASARJOJA VARTEN

55. Edellä mainittuja valuuttatietoja lukuun ottamatta tiedot, joiden avulla johdetaan taloustoimet taseen kantatiedoista ja joita tarvitaan rahan määrän kasvuvauhtien laskemisessa, raportoidaan tai muutoin hankitaan kuukausittain. Jos tase-erät eritellään tarkasti vain neljännesvuosittain, virtatietojen ja kasvuvauhtien laskemisessa käytetään karkeammin aggregoituun kuukausitietoon perustuvia muutoksia.

2.5 RAHA-AGGREGAATIT JA NIIDEN VASTAERÄT

56. Laatiessaan kuukausittaisia tilastoja raha-aggregaateista ja niiden vastaeristä EKP käyttää tietolähteinään rahalaitostasetta ja kansallisten keskuspankkien suuntaviivojen EKP/2003/2 (sellaisina kuin ne ovat muutettuina) nojalla toimittamia muita tietoja. Sekä

euromääräiset että ulkomaan rahan määräiset erät lasketaan mukaan. Raha-aggregaatteihin sisältyvät tietyt rahalaitosten ja eräiden valtionhallinnon laitosten velat muille euroalueella oleville kuin valtionhallinnolle ja rahalaitoksille. M1 sisältää liikkeessä olevan rahan ja yön yli -talletukset. M2:een kuuluvat M1 sekä enintään kahden vuoden määräaikaistalletukset ja irtisanomisehtoiset talletukset, joiden irtisanomisaika on enintään kolme kuukautta, ja M3 sisältää M2:n, repot (rahalaitosten taseisiin kirjattujen velkojen perusteella), rahamarkkina-rahastojen rahasto-osuudet ja rahalaitosten liikkeeseen laskemat enintään kahden vuoden velkapaperit (ml. rahamarkkinapaperit). Maturiteettierittely tehdään alkuperäisen maturiteetin perusteella. Lisäksi talletukset eritellään sektoreittain. M3:n vastaeriä ovat kaikki muut rahalaitosten konsolidoidun taseen erät uudelleenjärjesteltyinä analysoinnin helpottamiseksi. Tärkeimpiä vastaeriä ovat rahalaitosten julkisyhteisöille ja muille euroalueella oleville myöntämät luotot, rahalaitosten ulkomaiset nettosäämiset sekä niiden pitkäaikaiset (muut kuin monetaariset) velat. Jos muita muutoksia ei tapahdu, luotonannon ja ulkomaisten nettosäämisten kasvu kasvattaa M3:a ja muiden kuin monetaaristen velkojen kasvu pienentää sitä. Kuten edellä mainittiin, EKP laskee raha-aggregaattien ja niiden vastaerien kasvuvauhdit virtatietojen muutoksista, sillä niistä on – toisin kuin kantatiedoista – poistettu arvostusmuutosten ja uudelleenluokittelujen vaikutukset. Tärkeimmistä raha-aggregaateista on saatavilla arvioita vuodesta 1980 lukien ja rahalaitosten luotonannosta vuodesta 1983.

2.6 RAHALAITOSTEN KOROT

57. EKP:n rahapolitiikka vaikuttaa euroalueen talouden toimijoihin lähinnä rahalaitosten korkojen välityksellä. Koron muutokset vaikuttavat lainaamisen kustannuksiin ja rahan määrään sisältyvien korollisten erien tuottoon. Siten ne vaikuttavat siihen, miten paljon rahaa ihmiset haluavat pitää hallussaan ja missä muodoissa. Rahalaitokset ovat tärkeitä rahoituksen välittäjiä euroalueella, joten pankkikoroilla on suuri merkitys ei-rahoitussektorin tulojen ja menojen

kannalta. Luotto- ja talletuskorkojen väliset erot ovat tärkeitä myös rahoitusmarkkinoiden vakauden ja pankkisektorin rakenteen kannalta.

58. Aikaisemmin EKP laati pankkien korkotilastoja kymmentä talletus- ja luottoluokkaa koskevien lähes vertailukelpoisten mutta yhdenmukaistamattomien tietojen perusteella, joita kansalliset keskuspankit toimittivat kansallisista lähteistä.

59. Nykyisin luottolaitosten ja tiettyjen muiden rahalaitosten (ei kuitenkaan keskuspankkien eikä rahamarkkinarahastojen) on asetuksen EKP/2001/18 nojalla raportoitava kuukausittain talletus- ja lainakorot 45 eri instrumenttiluokassa. Näistä instrumenttiluokista 31:ssä on kyse uudesta liiketoiminnasta ja 14:ssä kantatiedoista. Vaikka kantatiedot muuttuvat hitaasti, kuukausitiedot ovat tarpeen, sillä uuden liiketoiminnan koroista ei näy, miten vaihtuvakorkoisten instrumenttien kannan korot muuttuvat. Tiedot koskevat euroalueella olevien kotitalouksien (S.14 EKT 95:ssä, ml. kotitalouksia palvelevat voittoa tavoittelemattomat yhteisöt [S.15]) ja yritysten (S.11) euromääräisten talletusten ja lainojen korkoja. Tarvittaessa korot ilmoitetaan kummaltakin sektorilta erikseen. Instrumenttiluokat vastaavat rahalaitostaseen eriä, joten niille on olemassa selkeät määritelmät.

60. Luottolaitokset raportoivat kotitalouksien ja yritysten kanssa sovitut korot kaikissa näissä instrumenttiluokissa vuotuisina prosentteina. Raportoitaviin korkoihin lasketaan kaikki talletuksista ja lainoista maksettavat korot mutta ei muita kuluja. Näitä muita kuluja seurataan koostamalla lisäksi kulutusluottojen ja kotitalouksille myönnettyjen asuntolainojen todelliset vuosikorot (yhteisön lainsäädännön määritelmän mukaan). Muilla kustannuksilla kuin korkokuluilla on merkitystä kansantalouden tilinpidon ja pankkimarkkinoiden kannalta.

61. Laina- ja talletuskannan korot painotetaan tasetietojen perusteella. Kun uuden liiketoiminnan korot lasketaan yhteen, ne painotetaan

tätä tarkoitusta varten toimitettujen volyymitietojen perusteella. Yön yli -talletuksissa, irtisanomisehtoisissa talletuksissa ja sekkiluotoissa kantatiedot edustavat ”uutta liiketoimintaa”, sillä korot voivat muuttua milloin tahansa. Talletus- ja lainakantojen korot voivat olla kuukauden lopussa maksettuja korkoja, tai ne voidaan laskea jakamalla kuukauden kuluessa kertyvä korko keskimääräisellä talletusten tai lainojen määrällä kuukauden aikana.

62. Kansalliset keskuspankit voivat halutessaan kerätä luottolaitosten tiedot edustavasta otoksesta asetuksen EKP/2001/18 mukaisesti. Toisin kuin rahalaitosten tasetilastossa, pieniä luottolaitoksia ei kuitenkaan voida jättää kokonaan tiedonkeruun ulkopuolelle, sillä pienillä laitoksilla saattaa olla merkittävää toimintaa tietyillä aloilla.

63. Tiedonkeruun tarkoituksena on, että rahalaitosten tasetilastoja, raha-aggregaatteja ja rahalaitosten korkoja voitaisiin analysoida mahdollisimman hyvin valmisteltaessa EKP:n neuvoston kunkin kuukauden ensimmäistä kokousta. Jotta tiedonantajia ja kansallisia keskuspankkeja ei rasitettaisi kohtuuttomasti, luottolaitosten on asetuksen mukaan toimitettava korkotiedot kansallisille keskuspankeille niin, että kansalliset keskuspankit pystyvät toimittamaan yhteenlasketut kansalliset tiedot EKP:lle aina 19. pankkipäivänä sen kuukauden päättymisestä, jota tiedot koskevat. Korkotilastot julkistetaan lehdistötiedotteessa noin kuuden viikon kuluttua sen kuukauden päättymisestä, jota ne koskevat. Asetuksen EKP/2001/18 mukaisesti laadittuja kuukausittaisia tilastoja on saatavilla vuodesta 2003.

2.7 MAKROVAKAUSINDIKAATTORIT JA RAKENTEELLISET RAHOITUSINDIKAATTORIT

64. Perussäännön artiklan 3.3 mukaan EKP:n tulee edistää rahoitusjärjestelmän vakautta. Tällä alalla EKP kiinnittää erityistä huomiota rakennemuutoksiin pankkisektorilla ja rahoitus-alalla yleensä. Raha- ja pankkitilastoista (rahalaitosten tasetilastoista ja korkotilastoista) saadaan paljon tietoa tähän tarkoitukseen. Li-

säksi käytetään mahdollisuuksien mukaan kansallisten valvontaviranomaisten toimittamia yhteenlaskettuja valvontatietoja (tuloslaskelmaa koskevat konsolidoidut tiedot, vakavaraisuustiedot ym.) sekä tuloksia EKP:n luotonantokyselystä, jonka kysymykset koskivat muun muassa luottokelpoisuusvaatimuksia. Rahoitusmarkkinoiden vakauteen vaikuttavat monet eri asiat, joten hyötyä voi olla myös arvopaperimarkkinatilastoista, rahoitustilinpidoista, varsinkin tasetiedoista, maksutasetilastoista ja taloustilastoista yleisemminkin. Luottolaitoksilta kerätään lisäksi tietyt tasetiedot makrovakauden valvontaa varten, jos jonkin jäsenvaltion rahalaitossektorin ja luottolaitosten (alasektorin) välillä on merkittävä ero. Suuntaviivojen EKP/2003/2 (sellaisina kuin ne ovat muutettuihin suuntaviivoilla EKP/2005/4) liitteissä V ja VI käsitellään luottolaitosten tasetietoja makrovakauden valvonnassa sekä rakennemuutosten analysoinnissa tarvittavia vuosittaisia tietoja (yhteensä 29 sarjaa, joista vain osa koskee rahalaitoksia).

65. EKP käyttää rahalaitosten tasetilastoja myös seurattessaan euron kansainvälisen aseman kehitystä (erityisesti tilastoja rahalaitosten euromääräisestä liiketoiminnasta euroalueen ulkopuolisten kanssa). Euron kansainvälistä asemaa koskevia tilastoja tarkastellaan osassa 8.

3 MUUT RAHOITUKSEN VÄLITYKSEEN LIITTYVÄT TILASTOT

66. Rahalaitossektorin konsolidoidun taseen ja siihen perustuvien tilastojen lisäksi myös monet muut rahoituksen välitykseen liittyvät tilastot ovat merkittäviä rahapolitiikan harjoittamisen kannalta.

3.1 MUUT RAHOITUKSEN VÄLITTÄJÄT (KUIN RAHALAITOKSET) PL. VAKUUTUSLAITOKSET JA ELÄKERAHASTOT

67. Muiden rahoituksen välittäjien alasektoriin luetaan rahoituslaitokset, joiden pääasiallista toimintaa on rahoituksen välitys mutta jotka eivät täytä rahalaitoksen määritelmää eivätkä

ole vakuutuslaitoksia eikä eläkerahastoja. EKT 95:ssä ne muodostavat alasektorin S.123.

68. Rahalaitostilastojen lisäksi tarvitaan myös tietoja muista rahoituksen välittäjistä, jotta kuva rahoituksen välityksestä euroalueella olisi kattava. Muuten saamisten ja velkojen siirrot rahalaitoksilta muille rahoituksen välittäjille voisivat johtaa tietojen katoamiseen. Toinen syy seurata tämän alasektorin kehitystä on, että kuten asetuksessa EKP/2001/13 (liite I, osa 1.1) todetaan, rahoitusalan innovaatiot voivat vaikuttaa rahoitusinstrumenttien ominaisuuksiin ja saada rahoituslaitokset muuttamaan liiketoimintojaan siten, että ne alkavatkin laskea liikkeeseen instrumentteja, jotka ovat talletusten läheisiä vastineita.

69. EKP laskee euroalueen aggregaatit tätä nykyä neljännesvuosittaisien tietojen pohjalta, jotka kansalliset keskuspankit toimittavat sille kansallisista lähteistä. Vaikka tietojen ei voi odottaa aina vastaavan määritelmiä, suuntaviivojen EKP/2003/2 (sellaisina kuin ne ovat muutettuihin suuntaviivoilla EKP/2005/4) liitteessä XVIII annetaan määritelmät ja erittelyt taseen suppeaa instrumentti- ja maturiteettikohtaista sekä maantieteellistä ja sektorikohtaista erittelyä varten. Suuntaviivoissa kiinnitetään erityistä huomiota sijoitusrahastojen (pl. rahamarkkinarahastot, jotka kuuluvat rahalaitossektoriin), arvopaperi- ja johdannaiskauppioiden sekä lainanantoon erikoistuneiden rahoituslaitosten tietoihin. Euroalueen muista rahoituksen välittäjistä kuin rahalaitoksista sijoitusrahastoilla on suurimmat taseet. Lainanantoon erikoistuneiden rahoituslaitosten tiedoissa kotitalouksille myönnettyt lainat tullaan erittelemään asuntolainoihin ja kulutusluottoihin. Sama erittely tehdään jo kuukausittaisissa rahalaitostilastoissa, joten asuntolainauksesta euroalueella voidaan tehdä varsin kattava arvio, kun myös muiden rahoituksen välittäjien toiminnasta saadaan tarkemmat tiedot. EKP julkaisee jo euroalueen sijoitusrahastojen (pl. rahamarkkinarahastot) aggregoitua neljännesvuositasetta, jossa saamiset on eritelty rahastotyyppin (osakerahastot, pitkän ja keskipitkän koron rahastot, yhdistelmärahastot ja kiinteistörahastot) mukaan ja sen

mukaan, tarjotaanko rahastoja suurelle yleisölle vai ainoastaan rajoitetulle sijoittajajoukolle. Muiden rahoituksen välittäjien kuin rahalaitosten tilastoja koskeva EKP:n asetus on jo valmisteilla.

3.2 VAKUUTUSLAITOKSET JA ELÄKERAHASTOT

70. Vakuutuslaitoksia ja eläkerahastoja (EKT 95:ssä S.125) ei, toisin kuin tähän mennessä käsiteltyjä rahalaitoksia ja muita rahoituksen välittäjiä, ole mainittu neuvoston asetuksessa (EY) N:o 2533/98 osana tiedonantajien perusjoukkoa, jolta EKP voi edellyttää tietoja. Koska nämä laitokset kuitenkin ovat tärkeitä euroalueen rahoitustoiminnan kannalta, kansalliset keskuspankit toimittavat EKP:lle kansallisista lähteistä neljännesvuosittaisia tietoja niiden keskeisistä rahoitussaamisista ja veloista suuntaviivojen EKP/2002/7 mukaisesti. Näitä suuntaviivoja tarkastellaan lähemmin osassa 11, joka käsittelee euroalueen sektoritilinpitoa.

4 KORKOTILASTOT (PL. RAHALAITOSTEN KORKOTILASTOT)

71. Jotta EKP:n ohjauskorkojen ja niiden muutosten vaikutuksia talouteen voidaan seurata, tarvitaan rahalaitosten talletus- ja lainakorkojen (ks. kohta 2.6) lisäksi tietoja myös useiden muiden rahoitusinstrumenttien koroista. Euroopan unionissa valtioiden pitkien joukkolainojen korkojen eli tuottojen kehitys on erityisen tärkeää, sillä sitä käytetään lähentymisehtona, jonka avulla arvioidaan jäsenvaltioiden valmiutta euron käyttöönottoon Euroopan unionista tehdyn sopimuksen mukaisesti. Vaikka lähentymistä koskevien tilastojen toimittaminen onkin Euroopan komission tehtävä (ks. lähentymiskriteerijä koskevan pöytäkirjan artikla 5), EMI ja EKP auttoivat komissiota seurattavien vertailukelpoisten pitkien korkojen valitsemisessa, ja EKP hoitaa tiedonkeruun ja korkotilastojen laatimisen.

72. Aiemmin käsiteltyjä rahalaitosten korkotilastoja lukuun ottamatta korot voidaan jakaa

kahteen ryhmään: EKP:n neuvoston asettamiin korkoihin (eurojärjestelmän markkinaoperaatioiden korot) sekä rahamarkkinakorkoihin ja muiden jälkimarkkinakelpoisten arvopapereiden korkoihin.

73. Ensimmäiseen ryhmään kuuluvat eurojärjestelmän yön yli -talletuksille maksamat korot (vastapuolten käytössä oleva talletusmahdollisuus) sekä eurojärjestelmän perimät perusrahoitusoperaatioiden ja maksuvalmiusluottojen korot.

74. Toisessa ryhmässä on monenlaisia rahamarkkinakorkoja ja jälkimarkkinakelpoisten arvopapereiden tuottoja. Euroalueen rahamarkkinat ovat vahvasti integroituneet, ja rahoitusinstrumentit ovat pitkälti samat kaikkialla. EKP kerää korkotietoja hyvin usein ja yleensä sähköisten markkinainformaatiojärjestelmien kautta. Tietoja koroista ja pitkäaikaisten jälkimarkkinakelpoisten arvopapereiden tuotoista saa myös helposti markkinalähteistä. EKP kehittää parhaillaan parempaa tietokantaa näiden tietojen säilyttämistä varten, jotta tiedot saataisiin paremmin käyttöön.

5 ARVOPAPEREITA (ML. OSAKKEET) KOSKEVAT TILASTOT

75. Arvopapereiden liikkeeseenlaskua ja hallussapitoa koskevat tiedot ovat monestakin syystä merkittäviä rahatalouden ja rahoitusmarkkinoiden analyysin kannalta. Lainanottajille arvopaperit ovat vaihtoehto pankkirahoitukselle. Rahoitusvaateiden haltijoille pankkitalletukset, pankkien liikkeeseen laskemat jälkimarkkinakelpoiset instrumentit (jotka kuuluvat M3:een, jos niiden alkuperäinen maturiteetti on enintään 2 vuotta) ja muut arvopaperit ovat josain määrin toistensa vastineita. Arvopaperitilastot siis täydentävät tietoja rahataloudesta ja rahoitusmarkkinoista. Vaihtelut siinä, missä määrin rahoitusta haetaan pankkijärjestelmästä ja missä määrin arvopaperimarkkinoilta, saattavat pitemmällä aikavälillä vaikuttaa rahapolitiikan välittymiseen. Arvopapereiden kanta kertoo pääomamarkkinoiden syvyydestä, ja

euroalueen ulkopuolisten liikkeeseenlaskijoiden euromääräiset emissiot ilmentävät euron kansainvälistä asemaa. Arvopaperitilastoista saadaan myös tietoa rahoitusmarkkinoiden vakaudesta.

76. EKP julkaisee kuukausittaisia tilastoja muista arvopapereista kuin osakkeista (velkapapereista) ja noteeratuista osakkeista. Velkapapereita koskevat tilastot sisältävät euromääräiset velkapaperit liikkeeseenlaskijasta riippumatta sekä euroalueella olevien liikkeeseen laskemat euron ja muiden valuuttojen määräiset velkapaperit. Pitkäaikaiset velkapaperit eritellään lisäksi sen mukaan, ovatko ne kiinteä- vai vaihtuvakorkoisia. Vanhemmat velkapaperit katsotaan euromääräisiksi myös, jos ne ovat ecun ja euroalueen entisten kansallisten valuuttojen määräisiä. Molemmissa tapauksissa velkapapereiden kannat raportoidaan kuun lopussa sekä bruttomääräiset liikkeeseenlaskut, kuoletukset ja nettomääräiset liikkeeseenlaskut kuukauden kuluessa maturiteeteittain (enintään yhden vuoden ja yli yhden vuoden tai poikkeustapauksissa enintään kahden vuoden ja yli kahden vuoden velkapaperit). Euroalueella olevien liikkeeseen laskemat velkapaperit eritellään lisäksi liikkeeseenlaskijan sektorin mukaan (rahailaitokset, muut rahoituksen välittäjät ja vakuutuslaitokset ja eläkerahastot, yritykset, valtionhallinto ja muut julkisyhteisöt). Myös euroalueella olevien liikkeeseen laskemia noteerattuja osakkeita koskevissa tilastoissa ilmoitetaan erikseen osakkeiden kannat, bruttomääräiset liikkeeseenlaskut ja kuoletukset. Sektorierittely pyritään tekemään samoin kuin velkapapereiden kohdalla.

77. Noteerattujen osakkeiden kannat ja niillä suoritettut taloustoimet raportoidaan markkinaarvoon, mutta (toisin kuin EKT 95:ssä) velkapaperien kannat ja niillä suoritettut taloustoimet raportoidaan nimellisarvoon. Selvästi alihintaiset tai nollakorkoiset joukkovelkakirjat arvostetaan maksettuun todelliseen hintaan, kun ne lasketaan liikkeeseen, ja nimellisarvoon, kun ne eräänntyvät. Tällä välin ne arvostetaan sellaisen kaavan mukaan, jossa otetaan huomioon kertyvä korko. Vieraan valuutan määräiset inst-

rumentit arvostetaan voimassa olevaan valuuttakurssiin. Kantojen muutokset kuvastavat nettomääräisiä liikkeeseenlaskuja, arvostusmuutoksia sekä uudelleenluokitteluja ja varsinaisista taloustoimista johtumattomia muutoksia. EKP laskee arvopaperimarkkinoiden kasvuvauhdit taloustoimien perusteella. Arvostusmuutosten ja uudelleenluokittelujen vaikutus poistetaan samoin kuin rahatilastojenkin kohdalla. Toisinaan operaatioita saatetaan toteuttaa arvopaperimarkkinoilla vaiheittain (esimerkiksi yritystojen tai fuusioiden yhteydessä) useamman kuukauden kuluessa, ja tällöin koko taloustoimi kirjataan sille kuukaudelle, jona se saatetaan päätökseen.

78. Vaikka arvopaperien liikkeeseenlaskijat kuuluvat tiedonantajien perusjoukkoon neuvoston asetuksen (EY) N:o 2533/98 artiklan 2 nojalla, EKP:n lainsäädännössä niiltä ei edellytetä tietojen raportointia. Kansalliset keskuspankit toimittavat sen sijaan EKP:lle tiedot euroalueella olevien liikkeeseen laskemista velkapapereista ja noteeratuista osakkeista suuntaviivojen EKP/2003/2 (sellaisina kuin ne ovat muutettuina) liitteen XIX mukaisesti viiden viikon kuluessa sen kuukauden päättymisestä, jota tiedot koskevat. Euroalueen aggregaatit julkistetaan sähköisten markkinainformaatiojärjestelmien kautta noin seitsemän viikon kuluttua sen kuukauden päättymisestä, jota tiedot koskevat. Tiedot euroalueen ulkopuolisten liikkeeseen laskemista euromääräisistä velkapapereista saadaan Kansainväliseltä järjestelypankilta. Suuntaviivojen EKP/2005/13 nojalla saadaan tietoja eri institutionaalisten sektorien hallussa olevista arvopapereista.

79. Arvopaperisijoituksia ja arvopapereiden liikkeeseenlaskuja koskevat tilastot kiinnostavat monia ja ovat tarpeen useita tilastoja laadittaessa (esim. euroalueen tilinpito), ja siksi EKP ja kansalliset keskuspankit ovat äskettäin kehittäneet kattavan keskitetyn tietokannan (comprehensive centralised securities database, CSBD). Tietokantaan kootaan tietoa monista institutionaalisista ja kaupallisista tietolähteistä. Se tulee olemaan keskeisessä asemassa myös muiden kuin arvopapereiden liikkeeseen-

laskuja ja arvopaperisijoituksia koskevien tilastojen laadinnassa (kehitystyön edetessä esim. tilastot hallussa olevista arvopapereista). Tietokannalla on myös monenlaista analyttistä ja toiminnallista käyttöä. Tilastojen laadun varmistamisessa käytettävät menetelmät on koottu EKP:n ja kansallisten keskuspankkien yhdessä laatimaan käsikirjaan, ja ne kirjataan lähiaikoina uusiin EKP:n suuntaviivoihin. EKP jatkaa myös arvopaperikaupan selvitysjärjestelmiä koskevien tilastojen kehittämistä. Lähinnä niiden toimintaa koskevia tietoja julkaistaan nykyään vuosittain EKP:n raportissa ”Payment and securities settlement systems in the European Union” (ks. kappale 117).

6 MAKSUTASETTA JA ULKOMAISTA VARALLISUUTTA KOSKEVAT TILASTOT

6.1 JOHDANTO

80. EKP kokoaa rahapolitiikan harjoittamisen ja valuuttaoperaatioiden tueksi kuukausittaisia, neljännesvuosittaisia ja vuosittaisia tietoja, joiden perusteella se laatii koko euroalueen maksutaseen ja ulkomaista varallisuutta kuvaavat tilastot. Näissä tilastoissa ei käytetä tietoja maiden rajat ylittävistä taloustoimista euroalueella, lukuun ottamatta tietoja arvopaperisijoituksista ja niistä saatavista pääomakorvauksista. Neljännesvuosittaisissa maksutasetilastoissa ja vuoden lopun ulkomaista varallisuutta kuvaavissa tilastoissa on mukana maantieteellinen erittely ulkomaisten vastuupolten mukaan. EKP laatii myös yksityiskohtaiset tilastot eurojärjestelmän valuuttavarannosta ja valuuttamääräisestä likviditeetistä IMF:n ja Kansainvälisen järjestelypankin yhteisen mallin mukaisesti sekä julkaisee päivittäisiä, kuukausittaisia ja neljännesvuosittaisia tilastoja euron nimellisestä efektiivisestä valuuttakurssista (effective exchange rate, EER).

81. Neuvoston asetuksen (EY) N:o 2533/98 artiklan 2 nojalla EKP:n tiedonantajien perusjoukkoon kuuluvat myös sellaiset euroalueella olevat, joilla on ulkomaisia saamisia tai velkoja, mutta EKP ei ole antanut asetusta niiden

tiedonantovelvollisuuksista. Raha- ja pankkitalastoissa tiedonantajina on suhteellisen pieni joukko rahoituslaitoksia, mutta maksutaseen ja ulkomaista varallisuutta kuvaavien tilastojen mahdollisia tiedonantajia ovat kaikki euroalueella olevat talouden toimijat, joilla on ulkomaisia saamisia tai velkoja. Lisäksi maksutasetietojen keruujärjestelmät eivät ole vielä yhtä standardoituja kuin rahalaitosten raportointijärjestelmät, mikä hankaloittaa tietojen tarkastamista ja sanktioiden soveltamista. Maksutasetietoja koskeva kansallinen lainsäädäntö on myös varsin monenkirjavaa ja Euroopan tasolla myös Eurostat kokoaa maksutasetilastoja, eli ei olisi aivan yksinkertaista hahmotella suoraan tiedonantajille osoitettavaa EKP:n säädöstä. EKP onkin antanut sen sijaan euroalueen kansallisille keskuspankeille osoitetut suuntaviivat, joissa kerrotaan, mitä tilastotietoja niiden on toimitettava EKP:lle ja mitä periaatteita ja standardeja niiden on noudatettava. Ne saavat kuitenkin järjestää tietojen keräämisen tiedonantajilta niin kuin itse parhaaksi katsovat. Tällä hetkellä voimassa ovat suuntaviivat EKP/2004/15. EKP on myös antanut samansisältöisen suosituksen tietojen kerääjille niissä maissa, joissa maksutasetta ja ulkomaista varallisuutta koskevien tilastojen kerääminen ei ole kansallisen keskuspankin vastuulla. Tällä hetkellä voimassa oleva suositus on EKP/2004/16. Suositukset eivät kuitenkaan sido instituutioita, joille ne on osoitettu.

82. Maksutasetta ja ulkomaista varallisuusasemaa koskevien tilastojen laajuudesta ja niiden taustalla olevista käsitteistä on säädetty suuntaviivoissa EKP/2004/15. EKP:n tilastovaatimuksissa käytetään mahdollisuuksien mukaan IMF:n maksutasekäsikirjan (5. painos) standardeja eli siten myös SNA 93:a ja EKT 95:ttä. EKP noudattaa kuitenkin myös eräitä yhdenmukaistamisesityksiä, jotka on luotu erityisesti Euroopan unionin ja euroalueen maksutasetta ja ulkomaista varallisuutta koskevia yhteenlaskettuja tilastoja ajatellen (esimerkiksi rahalaitosten määritelmää sovelletaan johdonmukaisesti). Euroalueen maksutase ja ulkomaista varallisuutta kuvaavat tilastot vastaavat periaatteissa euroalueella olevien ja euroalueen ulko-

puolisten (sektori ”ulkomaat”) välisiä taloustoimia ja positioita euroalueen tilinpidossa. Käytännössä maksutaseen ja ulkomaista varallisuutta kuvaavien tilastojen esitystapa, jossa painotetaan toiminnallista luokittelua (suorat sijoitukset, arvopaperisijoitukset jne.), ei vertaudu sujuvasti sektoritilien kanssa, ja myös arvostukseen ja kattavuuteen liittyy ongelmia. EKP on joutunut ottamaan nämä ongelmat huomioon valmistellessaan euroalueen maksutaseen ja ulkomaista varallisuutta koskevien tilastojen sisällyttämistä euroalueen tilinpitoon.

6.2 KUUKAUSITTAINEN MAKSUTASE

6.2.1 INSTRUMENTTI- JA MATURITEETTILUOKAT

83. Kuukausittainen maksutase antaa käyttäjille mahdollisuuden seurata euroalueen ulkopuolisia virtoja, jotka vaikuttavat valuuttakurssiin ja rahan määrään euroalueella. EKP edellyttää siksi kuukausittaista maksutasetta varten vain vaihtotaseen ja pääomansiirtojen pääeriä. Poikkeuksena tästä ovat pääomakorvaukset, jotka on eriteltävä pääomakorvauksiin suorista sijoituksista, arvopaperisijoituksista ja ”muista” sijoituksista. Rahoitustasetta varten edellytetään yksityiskohtaisempia tietoja, sillä siinä näkyy todennäköisemmin suuria ja vaihtelevia virtoja, jotka vaikuttavat rahan määrään euroalueella. Euroalueen ulkopuolelta euroalueelle ja euroalueelta euroalueen ulkopuolelle suuntautuvat suorat sijoitukset eritellään oman pääoman ehtoihin sijoituksiin, uudelleensijoitettuihin voittoihin ja muuhun pääomaan (lähinnä yritysten välisiä lainoja); lisäksi rahalaitosten (pl. keskuspankit) ja muiden euroalueen sektorien suorat sijoitukset esitetään erikseen. Arvopaperisijoitukset eritellään rahaviranomaisten, muiden rahalaitosten ja muiden rahoituslaitosten kuin rahalaitosten suoriin sijoituksiin, ja oman pääoman ehtoiset sijoitukset esitetään erillään velkapapereista, jotka eritellään vielä tarkemmin. Johdannaiset (ainoastaan euroalueella olevien ja euroalueen ulkopuolella olevien väliset sopimukset tilastoidaan) laaditaan laskemalla yhteen nettomääräiset tiedot kaikista ulkomaisista saamisista ja veloista, joiden osapuolena on joku euroalueella oleva. ”Muista” sijoituksista edellytetään melko yksityiskohtaisia tietoja.

”Muut” sijoitukset ovat pääasiassa joko rahalaitosten tai julkishallinnon ulkomaisia rahoitustaloustoimia (rahalaitosten kohdalla pl. suoriksi sijoituksiksi tai arvopaperisijoituksiksi luokitellut taloustoimet). Tämä luokka eritellään vastapuolen mukaan sektoreittain (rahaviranomaiset, muut rahalaitokset [myös maturiteetteittain], julkisyhteisöt ja muut [euroalueen] sektorit), ja julkisyhteisöjen ja ”muiden sektorien” kohdalla esitetään lisäksi suppea instrumenttikohtainen erittely valuuttoihin ja ulkomaisissa pankeissa oleviin talletuksiin. Kuukausittaisessa maksutaseessa on myös tietoja valuuttavarannoista.

6.2.2 ARVOPAPERISIJOKTUUSIIN LIITTYVIEN VELKOJEN KÄSITTELY

84. Arvopaperisijoituksiin liittyvien velkojen (euroalueella olevien liikkeeseen laskemien mutta euroalueen ulkopuolisten hallussa olevien arvopapereiden määrän muutokset) käsittelyssä on vakavia käytännön hankaluuksia, sillä monissa tapauksissa on mahdotonta selvittää, kenen hallussa jälkimarkkinakelpoiset instrumentit ovat. Maksutaseen rahoitustasetta varten arvopaperisijoitusten velat lasketaan siksi kiertoteitse – euroalueella olevien liikkeeseen laskemien mutta euroalueen ulkopuolisten hallussa olevien arvopaperien määrä (sijoitukset euroalueen ulkopuolelta euroalueelle) lasketaan periaatteessa tällaisten arvopaperien koko kannan (tai arvostusmuutoksista puhdistettujen muutosten) ja euroalueella olevien hallussa pitämiksi kirjattujen arvopapereiden kannan (tai arvostusmuutoksista puhdistettujen muutosten) erotuksena. Euroalueella olevien ei tarvitse olla samassa jäsenvaltiossa kuin arvopaperien liikkeeseenlaskija. Vuoden 2006 puolivälissä tulee saataville euroalueella olevien hallussaan pitämien arvopaperien erittely liikkeeseenlaskijan mukaan, ja sen perusteella voidaan tehdä sektorierittely myös euroalueen veloista. Samaan tapaan laaditaan myös arvopaperisijoituksiin liittyvät pääomavirrat vaihtotaseessa ja arvopaperisijoitusten velkojen kantatiedot ulkomaista varallisuutta koskevissa tilastoissa. Kappaleessa 79 mainitun keskitetyn arvopaperitietokannan odotetaan tuovan huomattavia parannuksia arvopaperisijoitusten ti-

lastointiin. Tietokannassa on kattavat tiedot yksittäisistä arvopapereista, joten maksutaseen (ja ulkomaista varallisuutta koskevien tilastojen, ks. alla) arvopaperisijoitusten laadinnassa voidaan ottaa käyttöön uudenlainen lähestymistapa. Eurojärjestelmässä aiotaan siirtyä raportoimaan arvopaperisijoituksiin liittyvät taloustoimet ja positiot arvopaperikohtaisesti (eikä yhteenlaskettuina) vuodesta 2008, koska siten arvopaperisijoitukset pystytään luokittelemaan ja arvostamaan tarkemmin. Eurojärjestelmän kansalliset keskuspankit aikovat samassa yhteydessä lopettaa kantatietojen kumulatiivisen laadinnan taloustoimien perusteella ja siirtyä laatimaan täydelliset kantatiedot ainakin neljännesvuosittain.

6.2.3 MAKSUTASEEN RAHATALOUDELLINEN ESITYS

85. Jotta kuukausittaisesta maksutaseesta olisi mahdollisimman paljon hyötyä rahatalouden analyysissä, se on yhteydessä M3:n vastaariin kuuluihin ulkomaisiin nettosaamisiin. Maksutaseen on oltava kirjanpidollisesti tasapainossa, samoin rahalaitostaseen. Sen vuoksi rahalaitos-sektorin (ml. eurojärjestelmä) ulkomaisten taloustoimien on vastattava euroalueen muiden sektorien ulkomaisia taloustoimia (maksutaseen virheistä ja puutteista riippumatta), ja näiden on puolestaan vastattava ulkomaisia nettosaamia rahan määrää kuvaavissa tilastoissa. Käytännössä maksutasetilastoja joudutaan järjestelemään jonkin verran uudelleen, jotta kaikki rahalaitosten ulkomaiset liiketoimet saadaan mukaan, eikä eri lähteistä saatavia tietoja ole toistaiseksi saatu täsmäämään aivan täysin. Tältä pohjalta pystytään analysoimaan, miten euroalueen muiden kuin rahalaitosten ulkomaiset taloustoimet (vaihto- ja rahoitustaseessa sekä pääomansiirroissa) vaikuttavat rahalaitos-sektorin ulkoisen nettoaseman kokonaisu-muutokseen. EKP edellyttää rahataloudellista esitystä varten suorien sijoitusten ja arvopaperisijoitusten erittelyä siten, että rahalaitosten taloustoimet pystytään erottamaan muista.

6.2.4 AIKATAULU JA SAATAVUUS

86. Kuukausittaiset maksutasetilastot on toimitettava EKP:lle viimeistään 30. pankkipäi-

vänä sen kuukauden päättymisestä, jota tiedot koskevat, ja ne julkistetaan sähköisten markkinainformaatiojärjestelmien kautta 7–8 viikon kuluttua sen kuukauden päättymisestä, jota ne koskevat. Kuukausittaisia tietoja on saatavilla tammikuusta 1997 eteenpäin.

87. Kuukausittaisten maksutasetilastojen kohdalla kansainvälisistä ohjeista voidaan joskus joutua poikkeamaan, sillä toimitusajat ovat lyhyet, tiedot ilmoitetaan yhteenlaskettuina ja tilastoja käytetään rahapolitiikan apuna. Kuukausittaisia tilastotietoja ei ole pakko kirjata suoriteperusteisesti (korke kirjataan sitä mukaa kuin sitä kertyy); jäsenvaltiot voivat toimittaa tietonsa myös kassaperusteisina. Myös arviot tai alustavat tiedot hyväksytään, jos muunlaisia tietoja ei toimitusajan lyhyiden vuoksi ole saatavilla. Esimerkiksi suorien sijoitusten uudelleen sijoitetut voitot ja erät muut erät saatetaan joutua arvioimaan. Kuukausittain raportoidut tiedot tarkistetaan neljännesvuosittain, kun täysin kansainvälisten tilastostandardien mukaiset neljännesvuositiedot tulevat saataville. Tuoreimmat kuukausittaiset tilastot eivät siksi aina ole täysin yhdenmukaisia aiempien tietojen kanssa.

6.3 NELJÄNNESVUOSITTAINEN MAKSUTASE

6.3.1 YKSITYISKOHTAISEMMAT TIEDOT JA KORKOJEN KERTYMINEN

88. Neljännesvuosittaisesta maksutaseesta saadaan yksityiskohtaisempia tietoja kuin kuukausittaisista tilastoista, ja sen pohjalta ulkomaisia taloustoimia pystytään analysoimaan perusteellisemmin. Vaihtotaseesta saadaan tarkempia tietoja pääomakorvauksista, ja rahoitustaseessa on enemmän instrumentti- ja sektorikohtaisia erittelyjä.

89. IMF:n maksutasekäsikirjassa (5. painos) suositellaan SNA 93:a noudatellen, että korot kirjattaisiin suoriteperusteisesti. Suositus koskee maksutaseessa vaihtotasetta (pääomakorvauksia) ja sitä kautta siis myös rahoitustasetta. Suuntaviivoissa EKP/2004/15 edellytetään, että pääomakorvaukset ilmoitetaan suoriteperusteisesti.

sesti vain neljännesvuosittaista maksutasetta varten.

6.3.2 MAANTIETEELLINEN ERITTELY

90. Sen lisäksi, että neljännesvuosittaisessa maksutaseessa annetaan tarkempia tietoja ja noudatetaan kansainvälisiä tilastostandardeja, siinä on mukana euroalueella olevien ulkomaisen liiketoiminnan maantieteellinen erittely vastapuolen kotimaan, alueen ja luokan mukaan. Erittelyssä ovat mukana Tanska, Ruotsi ja Iso-Britannia erillisinä valtioina; muut euroalueen ulkopuoliset EU:n jäsenvaltiot ryhmänä; EU:n toimielimet ja laitokset; sekä Euroopan unionin ulkopuolelta Yhdysvallat, Japani, Sveitsi ja Kanada erillisinä valtioina; offshore-rahoituskeskukset; kansainväliset järjestöt; ja kaikki muut valtiot ryhmänä. EKP katsotaan tilastoinnissa euroalueella olevaksi rahalaitokseksi, mutta kaikkia muita EU:n toimielimiä (kuten komissiota) ja muita laitoksia (kuten Euroopan investointipankkia) pidetään euroalueen ulkopuolisina riippumatta siitä, missä ne fyysisesti sijaitsevat. Suuntaviivojen EKP/2004/15 liitteessä II esitetään vaadittavat erittelyt ja luettelot EU:n toimielimistä, offshore-rahoituskeskuksista ja kansainvälisistä järjestöistä. Maantieteellisessä erittelyssä instrumentti- ja sektorijako ei ole yhtä yksityiskohtainen kuin neljännesvuosittaisessa maksutaseessa muuten. Se muistuttaa tarkkuudeltaan kuukausittaista maksutasetta, mutta arvopaperisijoitusten velkoja, johdannaisia ja valuuttavarantoja ei eritellä. Arvopaperisijoitusten velkoja koskevat tiedot eivät nyky muodossaan anna mahdollisuutta tähän.

6.3.3 AIKATAULU JA SAATAVUUS

91. Yksityiskohtaiset neljännesvuosittaiset maksutasetilastot ja maantieteelliset erittelyt on toimitettava EKP:lle kolmen kuukauden kuluessa sen vuosineljänneksen lopusta, jota tiedot koskevat. Euroalueen aggregaatit julkistetaan lehdistötiedotteessa neljän kuukauden kuluessa sen kuukauden päättymisestä, jota tiedot koskevat. Kattavia neljännesvuosittaisia tietoja on saatavilla vuoden 1997 alusta lähtien. Neljännesvuosittaisia arvioita nykyisen euroalueen vaihtotaseesta on saatavilla vuodesta

1980. Neljännesvuosittaiset maantieteelliset erittelyt ovat saatavilla vuoden 2003 alusta lähtien.

6.4 ULKOMAINEN VARALLISUUS

92. EKP laatii koko euroalueen ulkomaista varallisuutta koskevat tilastot aina vuosineljänneksen lopussa (uusi käytäntö) ja julkaisee ne yhdessä yksityiskohtaisen neljännesvuosittaisen maksutaseen kanssa neljän kuukauden kuluessa siitä päivästä, jota tiedot koskevat, sekä täydellisempänä versiona aina vuoden lopussa. Euroalueen ulkomaisia saamia ja velkoja koskevat tiedot valaisevat euroalueen ulkoisen rahoitusaseman rakennetta ja täydentävät maksutasetilastoista saatavia tietoja rahapolitiikan ja valuuttamarkkinoiden analysoinnin apuna. Kausittaisten kantatietojen avulla voidaan myös tarkistaa maksutaseen virtatietojen luotettavuus. Neljännesvuosittaisia tilastoja kehitettäessä on jo osittain valmisteltu niiden sisällyttämistä euroalueen sektoritilinpitoon.

6.4.1 INSTRUMENTTIKOHTAINEN JA MAANTIETEELLINEN ERITTELY

93. Neljännesvuosittain edellytettävä erittely on varsin samankaltainen kuin neljännesvuosittaisen maksutaseen rahoitustaseessa, mutta johdannaisten saamis- ja velkapositiot esitetään erikseen. Myös ulkomaista varallisuutta koskevat vuositilastot ovat samankaltaisia, mutta niissä on enemmän tietoa suorista sijoituksista, sillä pörssiyrityöiden pääoma kirjataan sekä kirjanpitoarvoon että markkina-arvoon (suositus ulkomaista varallisuutta koskevissa tilastoissa). Käytännön syistä listautumattomien yritysten suorat sijoitukset ilmoitetaan ainoastaan kirjanpitoarvoon, vaikka niiden tulisikin heijastaa uudelleensijoitettuja voittoja, kun otetaan huomioon, että ne perustuvat periaatteessa ulkomaisten osakkuus- ja tytäryhtiöiden tileihin. Vuosittaisissa ulkomaista varallisuutta koskevissa tilastoissa on mukana euroalueen ulkomaisten saamisten ja velkojen maantieteellinen erittely, jonka instrumentti- ja sektorijako ei ole aivan yhtä yksityiskohtainen kuin vuosittaisissa (ja neljännesvuosittaisissa) ulkomaista varallisuutta koskevissa tilastoissa; erittely vastapuolen

mukaan on pääpiirteissään sama kuin neljännesvuosittaisen maksutaseen mukana julkaistavassa erittelyssä. Rahoitusjohdannaisia ja valuuttavarantoa ei eritellä maantieteellisesti, sen paremmin kuin maksutaseessakaan. Arvopaperisijoitusten velkoja ei pystytä erittelemään EKP:n lähteistä saatavien tietojen perusteella. Sen sijaan EKP käyttää IMF:n Coordinated Investment Portfolio Survey -tutkimuksesta ja muista IMF:n samansuuntaisista tutkimuksista saatavia tietoja vastapuolista. Näiden tutkimusten tulokset julkistetaan myöhemmin kuin EKP:n vuosittaiset ulkomaista varallisuutta koskevat tilastot.

94. Euroalueen ulkomaista varallisuutta koskevien tilastojen pohjana ovat IMF:n maksutasekäsikirjan (5. painos) vakiokomponentit. Käsitteet ja määritelmät ovat samat kuin maksutaseessakin. Kappaleessa 84 on kuvattu valmisteilla olevaa parannettua lähestymistapaa, jossa arvopaperisijoituksista esitetään täydelliset kantatiedot neljännesvuosittain.

6.4.2 AIKATAULU JA SAATAVUUS

95. Neljännesvuosittaiset ulkomaista varallisuutta koskevat tiedot toimitetaan EKP:lle kolmen kuukauden kuluessa sen kuukauden päättymisestä, jota tiedot koskevat (samalla aikataululla kuin tiedot neljännesvuosittaisesta maksutasetta varten). Vuosittaiset ulkomaista varallisuutta koskevat tilastot, joissa on mukana maantieteellinen erittely, julkistetaan yhdeksän kuukauden kuluttua sen vuoden päättymisestä, jota tiedot koskevat. Euroalueen ulkomaista varallisuutta vuoden lopussa koskevia tietoja on saatavilla vuodesta 1997 lähtien. Vuosien 1997 ja 1998 tilastot on laadittu laskemalla yhteen nettomääräiset tiedot ulkomaisista saamisista ja veloista kussakin luokassa, eli niissä saamis- ja velkakantoja ei ole ilmoitettu erikseen. Aikaisemmin jäsenvaltioilla ei ollut mahdollisuutta eritellä ulkomaisia saamia ja velkoja euroalueen sisäisiin positioihin ja positioihin muuhun maailmaan nähden. Vuoden lopun maantieteelliset erittelyt ovat saatavilla vuodesta 2002 lähtien.

7 EUROJÄRJESTELMÄN VALUUTTAVARANTO

7.1 VALUUTTAVARANNOT MAKSUTASETTA JA ULKOMAISTA VARALLISUUTTA KOSKEVISSA TILASTOISSA

96. Euroalueen valuuttavaranto on määritelty koostuvaksi EKP:n ja eurojärjestelmän kansallisten keskuspankkien erittäin likvideistä jälkimarkkina- ja luottokelpoisista valuuttamääräisistä (eli muista kuin euromääräisistä) saamisista euroalueen ulkopuolelta sekä kullasta, erityisistä nosto-oikeuksista ja varanto-osuuksista IMF:ssä. Valuuttavarantoihin liittyviä saamia ja velkoja ei nettouteta; poikkeuksen muodostaa pieni rahoitusjohdannaiskomponentti, joka laaditaan nettomääräisesti.

97. Taloustoimista johtuvat muutokset (puhdistettuina kaikkien muiden muutosten, esim. arvostusmuutosten, vaikutuksista) varannoissa esitetään euroalueen maksutaseen rahoitustaseessa yhtenä lukuna. Kantatiedot julkaistaan aina vuosineljänneksen lopussa ulkomaista varallisuutta koskevilla tilastoilla pääkomponentteittain (kulta, erityisnosto-oikeudet sekä valuuttamääräiset saamiset instrumenttiluokittain jne.).

7.2 VALUUTTAVARANTO JA VALUUTTA-MÄÄRÄINEN LIKVIDITEETTI (IMF:N JA KANSAINVÄLISEN JÄRJESTELYPANKIN YHTEINEN RAPORTOINTIMALLI)

98. EKP laatii myös kuukausittain valuuttavarannon ja valuuttamääräisen likviditeetin raportointimallin mukaisen huomattavasti kattavamman tilaston eurojärjestelmän varannoista ja niihin liittyvistä eristä. Maksutasetta ja ulkomaista varallisuutta koskevia tilastoja varten määritellyt valuuttavarannot ovat vain pieni osa raportointimallin edellyttämistä tiedoista. Mukana on myös muita valuuttamääräisiä saamia: saamia muilta euroalueella olevilta (esim. valuuttamääräiset talletukset euroalueen pankeissa) sekä sellaisia saamia euroalueen ulkopuolisilta, jotka eivät ole ”erittäin likvidejä” ja jäävät siksi varsinaisen valuuttavarannon ulkopuolelle (maksutaseessa ja ulkomaista varalli-

suutta koskevilla tilastoilla joko arvopaperisijoituksina tai ”muina” sijoituksina). Valuuttamääräisessä likviditeetissä otetaan huomioon myös valuuttamääräisiin saamisiin vaikuttavat ennalta sovitun määräiset ja ehdolliset nettositoumukset lyhyellä aikavälillä, kuten lainojen korkomenot ja lainapäöman takaisinmaksut, valuuttamääräiset termiinipositiot, käänteisoperaatioihin liittyvät virrat, myönnetty luottolimitit, annetut takaukset sekä monet muut erät, joita ei kirjata maksutaseeseen eikä ulkomaista varallisuutta koskeviin tilastoihin. Malliin sisältyy myös monenlaisia lisätietoja. Suuntaviivojen EKP/2004/15 liitteen II taulukossa 3 esitetyt tiedot toimitetaan EKP:lle kolmen viikon kuluessa sen kuukauden päättymisestä, jota tiedot koskevat, jotta EKP voi raportoida ne mallin mukaisesti.

8 EURON KANSAINVÄLISTÄ ASEMAA KOSKEVAT TILASTOT

99. EKP julkaisee joka vuosi raportin euron kansainvälisestä asemasta. Euron kansainvälisen aseman arvioinnissa käytetään rahalaitosten tasetietoja (joissa euro- ja valuuttamääräiset osuudet ilmoitetaan erikseen liiketoimintaa euroalueen ulkopuolisten kanssa kuvaavissa erissä) ja arvopapereiden liikkeeseenlaskutilastoja (joissa ilmoitetaan erikseen euroalueen ulkopuolisten liikkeeseen laskemat euromääräiset arvopaperit). Suuntaviivojen EKP/2004/15 nojalla euroalueen ulkomaiset taloustoimet velkapapereilla ja euroalueella olevien ulkomaiset velkapaperivarannot eritellään puolivuositain (aina kesä- ja joulukuun lopussa) euron, dollarin ja muiden valuuttojen määräisiin taloustoimiin ja varantoihin, juuri siksi että niiden avulla arvioidaan euron kansainvälistä asemaa sijoitusvaluuttana. EKP:n kokoaa tietoa muista joukkolainojen liikkeeseenlaskujen ominaisuuksista samaa tarkoitusta varten. Nykyisin useat eurojärjestelmän ja EKP:n keskuspankit kokoavat tietoa myös tavaroiden ja palvelujen ulkomaankaupan laskutuskäytännöistä. Tiedonkeruujärjestelmät perustuvat pääasiassa pankkisuoritusten tarkkailuun. Itävallan keskuspankilta saadaan tietoa viidessä euroalueen ulkopuo-

lisessa naapurimaassa liikkeessä olevista euroseteleistä (ja edelleen liikkeessä olevista euroalueen maiden aiempien kansallisten rahojen määräisistä seteleistä).

9 EURON EFEKTIIVISET VALUUTTAKURSSIT

100. Euron nimellinen efektiivinen valuuttakurssi on kokonaisindeksi, joka kuvaa euron ulkoista arvoa euroalueen tärkeimpien kauppakumppanien valuuttoihin nähden. Nimellisestä valuuttakurssista saadaan reaalin efektiivinen valuuttakurssi deflatoimalla se oikeilla hinta- tai kustannusindekseillä, ja tätä indeksiä käytetään yleisesti kansainvälisen hintakilpailuvyyn mittarina.

101. EKP laskee nimelliset efektiiviset valuuttakurssit päivittäin. Ne on määritelty euron ja euroalueen kauppakumppanien valuuttojen kahdenvälisen markkinakurssien painotetuiksi geometrisiksi keskiarvoiksi. Reaaliset efektiiviset valuuttakurssit lasketaan euroalueen ja sen kauppakumppanien suhteellisten hintojen tai kustannusten painotettuina geometrisina keskiarvoina, kun hinnat tai kustannukset ilmaistaan saman rahan määräisinä. Reaaliset efektiiviset valuuttakurssit lasketaan vain kuukausittain tai neljännesvuositain, sillä hinnoista ja kustannuksista ei saada tietoja sen useammin.

102. Euroalueen kauppakumppanien painot saadaan niiden osuuksista euroalueen teollisuustuotteiden kaupasta (pl. euroalueen sisäinen kauppa) kahtena kolmen vuoden jaksona (1995–1997 sekä vuoden 2004 jälkeen myös 1999–2001). Näitä painoja laskettaessa otetaan huomioon sekä vienti että tuonti. Tuonnin painot ovat pelkkään ulkomaankauppaan perustuvia osuuksia euroalueen kokonaistuonnista kaikista indeksiin sisältyvistä maista yhteensä. Viennin painot ilmentävät sekä yksittäisten markkinoiden merkitystä euroalueen viennille että kilpailua näillä markkinoilla euroalueen viejien, paikallisten tuottajien ja muiden euroalueen ulkopuolisten maiden viejien kesken.

103. Euroolle lasketaan efektiivisiä valuuttakursseja (EER) suhteessa kahteen kauppakumppaniryhmään. EER-23:een kuuluvat euroalueen ulkopuolella olevat 13 EU:n jäsenvaltiota ja kymmenen tärkeintä kauppakumppania Euroopan unionin ulkopuolelta, ja EER-42:een kuuluu lisäksi 19 muuta maata. Nimellinen efektiivinen valuuttakurssi suhteessa EER-23:een lasketaan päivittäin ja reaaliset indeksit kuukausittain (kuluttaja- ja tuottajahintojen perusteella) ja neljännesvuosittain (BKT:n deflaattorien ja yksikkötyökustannusten perusteella). Euron nimellinen ja reaalin EER suhteessa suurempaan ryhmään lasketaan kuluttajahintojen perusteella kuukausittain.

10 JULKISEN TALOUDEN RAHOITUSTILASTOT

104. Julkisen talouden rahoitustilastoihin kootaan julkisyhteisöjen (S.13 EKT 95:ssä) taloustoimet ja positiot. Julkisyhteisösektorin alasektorit ovat valtionhallinto, osavaltiohallinto, paikallishallinto ja sosiaaliturvarahastot. EKP seuraa julkisen talouden rahoitustilastoja kahdesta syystä. Sekä lähentymisraporteissa, joissa tarkastellaan EU:n jäsenvaltioiden valmiutta euron käyttöönottoon, että liiallisen alijäämän menettelyssä ja vakaus- ja kasvusopimuksessa annetaan suurta painoa vuosittaisille tiedoille julkisen talouden ali-/yliäämästä ja sulauteusta julkisesta velasta yksittäisissä jäsenvaltioissa. Nämä tietotarpeet on kirjattu suuntaviivoihin EKP/2005/5, joiden mukaisesti keskuspankit toimittavat EKP:lle vuosittain tiedot julkisyhteisöjen tuloista, menoista, ali-/yliäämistä, lainatarpeista, yksityistämistuloista ja veloista. EKP esittää näiden tietojen yhteydessä myös EU:n toimielinten ja jäsenvaltioiden väliset taloustoimet ikään kuin toimielimet olisivat tässä suhteessa julkisyhteisöjen alasektori. Tavoitteena on antaa julkistalouden taloustoimista kattavampi kuva kuin mitä pelkästään kansallisia julkisyhteisöjen sektoreita koskevien tietojen perusteella olisi mahdollista. EKP saa lisäksi vuosittain tietoja alijäämä-velkakoikaisuista, joissa sovitetaan yksityiskohtaisesti julkisen velan muutos kalenterivuoden aikana julkistalouden saman vuoden ali-/yliäämään. Suun-

taviivoissa EKP/2005/5 (joita on sittemmin muutettu suuntaviivoilla EKP/2006/2) edellytetään, että kaikki nämä tiedot raportoidaan yhdenmukaisesti niiden tietojen kanssa, jotka EU:n jäsenvaltiot toimittavat Euroopan komissiolle EKT 95:n ja liiallisen alijäämän menettelyn nojalla. Liiallisen alijäämän menettelyn yhteydessä toimitettavat julkista taloutta koskevat tiedot poikkeavat EKT 95:n mukaisista tiedoista harvoin mutta tärkeissä kohdissa eli julkisen velan arvostuksen ja kattavuuden suhteen.

105. Julkisella taloudella on huomattava vaikutus talouskehitykseen ja rahoitusmarkkinoihin, joten EKP:n on saatava myös neljännesvuositiedot julkisyhteisöjen rahoitustaloustoimista ja muista taloustoimista sekä velkakannasta. Useissa vuonna 2000 tai sen jälkeen annetuissa yhteisön säädöksissä edellytetään, että jäsenvaltioiden julkisyhteisöjen tulot ja menot, rahoitustaloustoimet ja taseet on raportoitava neljännesvuosittain. Euroopan unionin julkisyhteisösektorista aletaan siis lähiaikoina saada kattavia neljännesvuosittaisia tilastoja. Asetuksessa N:o 501/2004 edellytetään, että jäsenvaltiot toimittavat neljännesvuosittain valtionhallinnon, paikallishallinnon ja sosiaalirahastojen rahoitustilinpitoa koskevat tiedot ja niiden mukana instrumenttikohtaisen erittelyn sekä valtionhallinnon ja sosiaaliturvarahastojen yhteydessä myös tiedot vastapuolista. Vaikka täydellisiä tietoja on vasta tulossa saataville, julkisen sektorin osuus euroalueen rahoitustilinpidoista on jo nyt laadultaan parempi kuin ennen asetusta, ja vastapuolia koskevasta tiedosta on hyötyä euroalueen ei-rahoitussektoria koskevissa tilastoissa. Nämä tiedot muodostavat osan vuonna 2007 ensi kertaa julkaistavasta euroalueen sektoritilinpidoista (ks. alla).

11 EUROALUEEN SEKTORITILINPITO

11.1 JOHDANTO

106. EKT 95:n määritelmiä ja käsitteistöä noudattavasta sektoritilinpidoista saadaan kattavat tiedot kunkin sektorin rahoitustaloustoimista ja muista taloustoimista. Sektoritilinpito antaa

kokonaiskuvan taloudellisesta toimeliaisuudesta: tuotannosta, tulonmuodostuksesta, tulojaosta, tulojen uudelleenjaosta, tuloikästä sekä rahoitus- ja muun varallisuuden muodostuksesta. Tiedot eritellään instrumentti-kohtaisesti, ja joissakin tapauksissa annetaan myös tarkempia tietoja vastapuolista. Sektoritilinpitoon sisältyvät myös rahoitustaseet, joihin on koottu sektorien saamiset ja velat, ja tilit, joissa sovitetaan taloustoimet taseiden muutoksiin. Erityisesti yritysten ja kotitalouksien tiedot ovat välttämättömiä taloudellisessa analyysissä ja tulevan kehityksen ennustamisessa. Kun lähes kaikki taloutta ja rahoitusta koskevat tiedot kootaan ja niille annetaan selkeä rakenne EKT 95:n mukaisesti, saadaan tarkempia, johdonmukaisempia ja käyttökelpoisempia tilastoja. EKT 95:ssä sektoritilit laaditaan vain vuosittain, jolloin niistä on huomattavasti vähemmän apua suhdanteiden analysoinnissa ja tulevan kehityksen arvioimisessa. EKP ja Euroopan komissio kehittävätkin yhdessä neljännesvuosittaista sektoritilinpitoa. Tämä on otettu huomioon viimeaikaisessa yhteisön lainsäädännössä, ja julkaisukelpoisia tuloksia on odotettavissa keväällä 2007.

107. Tilinpidossa taloudellisten sektorien lainanottoon ja -antoon liittyvät taloustoimet kirjataan rahoitustilinpitoon ja lainakannat kirjataan taseisiin. Kumulatiiviset taloustoimet sovitetaan taseen muutoksiin. EKP on julkaisut euroalueen osittaista rahoitustilinpitoa ja taseita neljännesvuosittain vuodesta 2001 lähtien. Nykymuotoisissa neljännesvuosittaisissa tilastoissa esitetään ei-rahoitussektorin (yritykset, kotitaloudet ja julkisyhteisöt) ja vakuutuslaitosten ja eläkerahastojen tärkeimmät rahoitusinvestoinnit ja rahoituksen hankinta. Niistä on apua rahapoliittisessa analyysissä sekä erityisesti kotitalouksien ja yritysten toiminnan analysoinnissa ja ennustamisessa. Euroalueen rahoitustilinpitoa voidaan käyttää myös rahoitusjärjestelmän vakauden analysoinnissa, sillä tiedot eri sektorien taloustoimista ja tase-tilanteesta voivat olla valaisevia. Lisäksi rahoitustilinpito tarjoaa mahdollisuuden arvioida usein toimitettavien tietojen kuten rahatilastojen, maksutaseen, arvopapereiden liikkeeseen-

laskutilastojen ja julkisyhteisöjen rahoitusta koskevien tilastojen yhdenmukaisuutta. Niiden käyttökelpoisuus tulee paranemaan vielä merkittävästi, kun ne pystytään yhdistämään kohdassa 11.4 kuvattuihin yhdenmukaisiin reaali-tilinpidon sektoritileihin.

11.2 EUROALUEEN NELJÄNNESVUOSITTAISEN RAHOITUSTILINPIDON LAADINNASSA KÄYTETTÄVÄT TIETOLÄHTEET

108. EKT 95:n mukaan EU:n jäsenvaltioiden rahoitustilinpitoon tulee kuulua yksityiskohtaiset tiedot rahoitustaloustoimista sekä markkina-arvoinen rahoitustase. Nämä on sovittava yhteen uudelleenarvostustilin ja ”muiden varojen volyyminmuutosten” avulla. EKT 95:ssä kansantalous on jaettu viiteen sektoriin (yritykset [S.11], rahoituslaitokset [S.12], julkisyhteisöt [S.13], kotitaloudet [S.14] ja kotitalouksia palvelevat voittoa tavoittelemattomat yhteisöt [S.15]). Sekä S.12 että S.13 on jaettu lisäksi alasektoreihin.

109. EKT 95:n mukaan jäsenvaltioiden on laadittava rahoitustilinpitoa ainoastaan kerran vuodessa. Suuntaviivoissa EKP/2002/7 edellytetään kuitenkin, että euroalueen kansalliset keskuspankit toimittavat EKP:lle ei-rahoitussektoria sekä vakuutuslaitoksia ja eläkerahastoja koskevia neljännesvuosittaisia kansallisen rahoitustilinpidon tietoja. Lähes kaikki kansalliset keskuspankit pystyvät tähän nykyisin. Tietoja on toimitettava vuoden 1997 lopulta eteenpäin. Nämä tiedot tulevat saataville paljon hitaammin kuin EKP:n kokoamat euroalueen tilastot, ja vaikka EKP:n tilastot ovat ajantasaisia ja soveltuvat hyvin euroalueen rahoitustilinpidon tarpeisiin, niistä saadaan vain osa tarvittavista tiedoista.

110. EKP pystyy kokoamaan neljännesvuositiedot euroalueen ei-rahoitussektorin rahoitustaloustoimista ja taseista yhdistämällä EKP:n laatimien rahalaitostaseiden ja kansallisten rahoitustilinpitojen tietoja, mutta vaikka tällaisista tilastoista on hyötyä, niiden kattavuudessa ja ajantasaisuudessa on toivomisen varaa.

111. Seuraavassa kohdassa esitetään yhteenveto tietojen nykyisestä esitystavasta. Ajantasaisuutta parannetaan huhtikuusta 2006 alkaen uusilla suuntaviivoilla (EKP/2005/13, joilla muutetaan suuntaviivoja EKP/2002/7) niin, että tiedot toimitetaan aina 110 päivän (aiemmin 130 päivän) kuluessa vuosineljänneksen päättymisestä. Euroalueen aggregaatit voidaan siis vähitellen siirtyä julkaisemaan 120 päivän kuluessa kunkin vuosineljänneksen lopusta. Sitä varten on laadittava täydelliset neljännesvuositaiset kansalliset tilinpidot, jotka sisältävät sekä tasetiedot että tiedot rahoitustaloustoimista ja kattavat kaikki saamis- ja velkaluokat ja kaikki institutionaaliset sektorit ja muun maailman. Tiettyjä vastapuolten sektoreita koskevia tietoja, jotka nykyisin puuttuvat useimmista kansallisista rahoitustilinpidosta, tulee saataville vaiheittain huhtikuuhun 2008 mennessä. Uusissa suuntaviivoissa on myös otettu huomioon tuore julkistalouden tilinpitoa koskeva yhteisön lainsäädäntö, ja niissä on jo määritelty vaatimukset myös euroalueen laajentumisen varalta.

11.3 EI-RAHOITUSSEKTORIN, VAKUUTUSLAITOSTEN JA ELÄKERAHASTOJEN RAHOITUSVAROJEN JA VELKOJEN PÄÄERÄT

11.3.1 SEKTORIEN RAHOITUSVARAT

112. Lyhytaikaisia rahoitusinvestointeja ovat pääasiassa euroalueen ei-rahoitussektorin hallussa oleva (M3:een sisältyvä) laeva raha ja eräät saatavat muilta sektoreilta euroalueella. Yli kahden vuoden määräaikaistalletukset sekä irtisanomisajaltaan yli kolmen kuukauden talletukset ovat pitkäaikaisia rahoitussijoituksia. Vakuutustekninen vastuovelka edustaa vakuutettujen saamia vakuutusyhtiöiltä ja eläkerahastoilta. Se ja pitkäaikaiset (yleensä yli vuoden) velkapaperit, noteeratut osakkeet ja sijoitusrahastojen (pl. rahamarkkinarahastot) rahasto-osuudet muodostavat merkittävän osan kotitalouksien pitkäaikaisista rahoitusinvestoinneista.

113. Rahalaitosten tasetilastoista saatujen tietojen avulla pystytään arvioimaan euroalueen ei-rahoitussektorin hallussa olevat käteisvarat,

talletukset ja rahamarkkinoiden rahasto-osuudet. Muiden kuin pankkien (tässä ei-rahoitussektoria ei pystytä erittelemään tarkemmin) pankkitalletukset euroalueen ulkopuolelle arvioidaan osittain maksutaselähteiden perusteella. Hallussa olevia velkapapereita ja osakkeita (sekä suorat osakeomistukset että epäsuorat sijoitukset sijoitusrahastojen välityksellä) on vaikeampi määrittää, sillä jälkimarkkinakelpoisten arvopapereiden haltijoita ei ole helppo selvittää. Nykyisellään neljännesvuositaiten kansallisten rahoitustilinpitojen perusteella voidaan jo arvioida euroalueen ei-rahoitussektorin hallussa olevat varat, mutta sektorierittelyä ei pystytä tekemään. Kuten kappaleessa 78 todettiin, näistä varoista saadaan pian tietoja suuntaviivojen EKP/2005/13 nojalla.

11.3.2 SEKTORIEN VELAT

114. Ei-rahoitussektorille myönnetty rahoitus muodostuu pääasiassa arvopapereista, lainoista ja noteeratuista osakkeista. Euroalueen ei-rahoitussektorin päävelat saadaan suhteellisen helposti selville euroalueen tilastoista ja neljännesvuosittaisesta rahoitustilinpidosta. Toisin kuin rahoitusvarat, velat eritellään täydellisesti sektoreittain. Lainat ja velkapaperit eritellään lisäksi alkuperäisen maturiteetin mukaan.

115. Euroalueen vakuutuslaitoksista ja itsenäisistä eläkerahastoista on saatavilla samankaltaisia tietoja kuin ei-rahoitussektorista. Näiden rahoituksen välittäjien päävelat (kotitalouksien osuus henkivakuutus- ja eläkerahastoista sekä vakuutusmaksu- ja korvausvastuu) kirjataan yleensä ei-rahoitussektorin saamisiksi. Määrät eivät kuitenkaan ole yhteneväiset, sillä euroalueen vakuutuslaitoksilla ja eläkerahastoilla on tällaisia velkoja euroalueen ulkopuolisille vastapuolille ja euroalueen ei-rahoitussektorilla puolestaan on paitsi sopimuksia euroalueen ulkopuolisten vakuutuslaitosten ja eläkerahastojen kanssa myös osuutensa epäitsenäisistä eläkerahastoista.

11.4 SEKTORITILINPITO

116. Institutionaalisten sektorien väliset taloustoimet kirjataan lopuksi rahoitustilille. Näiden taloustoimien yhteissumman tulisi olla yhtä suuri kuin pääomatililtä siirretty tasapainoerä nettoluotonanto/-otto, joka on aina sektorin muiden kuin rahoitustaloustoimien summa. Kuten edellä on todettu, EKT 95:ssä edellytetään näiden tietojen vuosittaista raportointia. EKP ja Euroopan komissio kehittävät yhdessä neljännesvuosittaisia reaalitylinpidon sektoritilejä. Ne ovat sidoksissa rahoitustilinpitoon, ja ensimmäiset tulokset julkaistaneen keväällä 2007. Reaalitylinpidon sektoritilien tietojen edellyttäminen neljännesvuosittain nojautuu myös tuoreeseen yhteisön lainsäädäntöön (heinäkuussa 2005 annettu asetus [EY] N:o 1161/2005). Tämän asetuksen nojalla toimitettiin tietoja ensimmäisen kerran tammikuussa 2006, ja samalla toimitettiin neljännesvuosittaisia tietoja vuoden 1999 alusta lähtien. Siirtymäkaudella osaa tiedoista ei ole pakko raportoida, jotta jäsenvaltioille koitua taakka olisi kevyempi, mutta sen jälkeen asetuksessa vaaditaan täydellistä tilinpitoa tuotantotilistä pääomatiiliin kaikine tasapainoerineen ja yhteenvetoineen (brutto- ja nettoarvonlisäys, toimintaylijäämä, käytettävissä olevat tulot, säästöt jne.). Siirtymäkauden jälkeen tilastot on raportoitava 90 päivän kuluessa sen vuosineljänneksen päättymisestä, jota tiedot koskevat. Jäsenvaltiot, joiden BKT on alle 1 % EU:n koko BKT:stä, on asetuksessa vapautettu raportoinnista yritysjä kotitaloussektorien tietoja. Vapautus koskee Luxemburgia ja muita uusia jäsenvaltioita paitsi Puolaa. Asetuksessa ei alun perin ole edellytetty tietoja vastapuolista, mutta niitä aiotaan edellyttää myöhemmässä vaiheessa.

12 MAKSUJÄRJESTELMIÄ JA ARVOPAPERIKAUPAN SELVITYSJÄRJESTELMIÄ KOSKEVAT TILASTOT

117. Eurojärjestelmällä on lakisääteinen tehtävä edistää maksujärjestelmien moitteetonta toimintaa, ja niinpä se tarjoaa maksujärjestelmäpalveluja ja arvopaperikaupan toimituspal-

veluja. Eurojärjestelmällä on myös tehtävänsä sellaisten maksujärjestelmien yleisvalvonnassa, jotka ovat välttämättömiä rahapolitiikan sujuvan toiminnan kannalta. EKP seuraa erityisesti eri maksukanavien käyttöä (käteinen, pankkitilit, luotto- ja pankkikortit, sähköiset lompakot ym.) ja pankkien välisten maksujen hoitoa. EKP tarkkailee arvopaperikaupan selvitysjärjestelmiä, sillä niiden kautta suoritetaan eurojärjestelmän luotto-operaatioiden maksut. Myös euroalueen rahoitusmarkkinoiden yhdentymistä seurataan. Eurojärjestelmä kerää suuret määrät tietoa toiminnassaan ja maksujärjestelmien yleisvalvontatehtävässään, ja suuri osa näistä tiedoista julkaistaan Euroopan unionin maksuja selvitysjärjestelmiä koskevassa vuosittaisessa raportissa (Blue Book). EKP on vastikään käynnistänyt yhteistyössä kansallisten keskuspankkien kanssa projektin, jonka tarkoituksena on yhdenmukaistaa eri puolilta Euroopan unionia saatavat tiedot ja koota ne yhteiseen tietokantaan.

13 EUROALUEEN LAAJENEMINEN TILASTOINNIN NÄKÖKULMASTA

118. EU:ssa on toistaiseksi 13 euroalueen ulkopuolista jäsenvaltiota. Ne ja tulevat jäsenvaltiot voivat kuitenkin jossakin vaiheessa liittyä euroalueeseen. On tärkeää, ettei niiden liittyminen heikennä euroalueen tilastojen laatua, ja siksi niiden on tehtävä huomattavia tilastollisia valmisteluja. Kuten Kreikan tapauksessa vuonna 2001 havaittiin, laajentuneesta euroalueesta tarvitaan historiatietoja, jotta liittymiskauden kasvuvahdit pystytään laskemaan, ja lisäksi tarvitaan yhdenmukaisia aikasarjoja taloudellisen mallinnuksen, ennusteiden ja ennakoidun poliittisen analyysin tarpeisiin. Tulosten ei tietenkään voida olettaa kuvaavan sitä, millainen tilanne olisi ollut, jos euroalue olisi todella laajentunut jo ennen tarkasteltavaa ajanjaksoa. Euroalueesta tarvitaan joka tapauksessa viitetilastoja sellaisena kuin se tarkasteluajan jaksolla oli, vaikka laajentumiset aiheuttavatkin tietoihin katkoja.

119. Sellaisten tilastojen kohdalla, joissa euroalueen tiedot saadaan laskemalla yhteen kansallisia tietoja, laajentumisesta selvittää, kun uusista rahaliittoon kuuluvista maista saadaan täysin vertailukelpoisia tilastoja. Osa euroalueen aggregaateista (esim. rahatilastot, maksutase ja ulkomaista varallisuutta kuvaavat tilastot) edellyttää kuitenkin muutakin, ja niitä varten tarvitaan euroalueen muuttuessa riittävän tarkkoja maantieteellisesti ja sektorikohtaisesti eriteltyjä historiatietoja, jotta konsolidointi onnistuu. Nämä tiedot tarvitaan sekä vanhoilta että uusilta euroalueen jäsenvaltioilta. Esimerkiksi rahalaitosten tasetilastoissa edellytetään erittelyä valuutoittain sekä paikoin myös instrumentti-, maturiteetti- ja sektorierittelyjä. Jäsenvaltioille koituisi siis valtava taakka, jos niiltä edellytettäisiin tietoja, joiden avulla voitaisiin laskea euroalueen aggregaatit aikaisemmiltakin ajanjaksoilta riippumatta siitä, miten euroalueen rajat vedettäisiin. Käytännössä rahaliiton alun historiatiedot laadittiinkin parhaiden arvioiden perusteella, ja Kreikan liittyessä euroalueeseen raportointijärjestelyjen kautta saatuja tietoja täydennettiin muista lähteistä (esim. Kansainvälisen järjestelypankin kansainväliset pankkitilastot). Euroalueen laajentumisen tultua todennäköisemmäksi Euroopan unionin laajennuttua vuonna 2004 EKP ja kansalliset keskuspankit sopivat jokin aika sitten historiatietojen yhdenmukaisen toimittamisen peruseriaatteista ja toteuttamisesta. Osittain tiedot joudutaan edelleen arvioimaan.

14 TILASTOTIETOJEN VAIHTO

120. Tilastotietojen vaihtoon EKP:n sisällä ja myös EKP:n sekä eurooppalaisten ja kansainvälisten instituutioiden välillä tarvitaan nopeaa, vakaata ja hyvin suojattua tiedonvaihtojärjestelmää. EKP:llä on tällainen järjestelmä. Tiedostojen siirrossa EKP:n ja kansallisten keskuspankkien välillä käytetään erityistä tiedonsiirtoverkkoa ja GESMES/TS (SDMX-EDI)-tilastosanomamuotoa, joka on yleisesti käytössä tilastoalalla kansainvälisessä tietojen ja metatietojen vaihdossa, myös siirrettäessä tilastorakenteita, määritelmiä ja koodiluette-

loita. Tilastotietokannat saadaan helposti tietoverkkoihin ja tiedonsiirtojärjestelmiin. Myös tilastoaineistojen lisääminen on helppoa. Samaa sanomamuotoa käytetään myös EKP:n vaihtaessa tilastotietoa Eurostatin ja kansainvälisten organisaatioiden (lähinnä kansainvälisen järjestelypankin ja IMF:n) kanssa. Tilastotiedot julkaistaan Internetissä SDMX-ML-standardiin perustuvaa uutta teknologiaa käyttäen. EKP ja Kansainvälinen järjestelypankki, IMF, OECD, YK ja Maailmanpankki pyrkivät läheisessä yhteistyössä kehittämään SDMX-aloitteen avulla tehokkaampia prosesseja tilasto- ja metatietojen vaihtoa varten.

15 JULKAISU- JA TARKISTUSPOLITIikka

121. EKP pyrkii julkaisemaan tilastot täydellisinä ja nopeasti ja sisällyttämään niihin kuvaukset niiden luonteesta, lähteistä, kattavuudesta ja käsitteistöstä päästämättä silti julkisuuteen luottamuksellisia tietoja yksittäisistä tiedonantajista. EKP:n verkkosivuilla julkaistaan kaikki euroalueen tilastot ja niihin liittyvät kuvaukset sekä joukko merkityksellisiä kansallisia tilastoja ja linkit kansallisten keskuspankkien verkkosivuille, joilla julkaistaan näiden lisäksi myös yksityiskohtaisempia kansallisia tilastoja. EKP:n Kuukausikatsauksen tilasto-osassa sekä taskukokoisessa tilastokirjasessa (Statistics Pocket Book) julkaistaan lisäksi laajoja taulukoita. Kuukausikatsauksessa on lisäksi EKP:n tilastoista kertovia artikkeleja ja kehikkoja. Usein tiedot julkaistaan ensin lehdistötiedotteessa määräpäivänä (ks. liite 1).

122. Useimpiin tilastosarjoihin tehdään tarkistuksia. Perustiedoissa olleet mahdolliset virheet korjataan, usein julkaistavia tietoja tarkistetaan myöhemmin julkaistavien tietojen valossa, ja ajoittain aiempia tilastoja saatetaan joutua tarkistamaan siksi, että menetelmät parantuvat tai täydellisempiä tietoja tulee saataville (esim. euroalueen kuukausittaiset maksutaseet tarkistetaan säännöllisesti neljännesvuosittaisten tietojen tullessa saataville). EKP pyrkii ilmoittamaan tarkistuksista etukäteen, dokumentoimaan

tehdyt tarkistukset ja tarkkailemaan niiden suuruutta ja mahdollisia säännönmukaisuuksia sekä mahdollisuuksien mukaan tarkistamaan varhaisempia tilastoja, jos se on mahdollista kohtuullisin kustannuksin.

123. EKP:llä (kuten Euroopan komissiollakin) on monilla tilastoinnin alueilla vakiintuneet prosessit tilastojen laadun tarkkailua varten. Se edellyttää säännöllisiä raportteja, joissa laatua tarkastellaan useista näkökulmista järjestelmällisesti. Maksutasetta ja ulkomaista varallisuutta kuvaavien tilastojen alueella raportit julkaistaan (tämänhetkisten suuntaviivojen EKP/2004/15 mukaisesti), ja raportteja edellytetään myös neljännesvuosittaista rahoitustilinpitoa koskevista suuntaviivoissa EKP/2002/7 (sellaisina kuin ne ovat muutettuina suuntaviivoilla EKP/2005/13) ja julkisyhteisöjen rahoitustilastoja koskevista suuntaviivoissa EKP/2005/5. Raha- ja pankkitilastoja (joihin sisältyvät myös tiedot arvopaperien liikkeen laskuista ja muista rahoituksen välittäjistä) koskevista suuntaviivoissa EKP/2003/2 (sellaisina kuin ne ovat muutettuina suuntaviivoilla EKP/2005/4) edellytetään, että kansalliset keskuspankit valvovat EKP:lle toimitettavien tietojen laatua. Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa institutionaalisen sektorin mukaan jaotellun muita kuin rahoitustilejä koskevan neljännesvuositilinpidon laatimisesta veloitetaan jäsenvaltiot noudattamaan laatustandardeja ja edellytetään, että komissio antaa Euroopan parlamentille ja neuvostolle raportin tietojen laadusta viiden vuoden kuluessa asetuksen voimaantulosta.

124. EKP koordinoi tilastojen julkaisutoimintansa ja julkaisun jälkeiset tarkistukset kansallisten keskuspankkien ja tarvittaessa Eurostatin kanssa. Tavoitteena on esittää ajantasaista tietoa ja säilyttää mahdollisimman hyvin tilastojen keskinäinen yhdenmukaisuus ja johdonmukaisuus eri alueilla ja eri aikoina.

16 EKP:N TILASTOLAINSÄÄDÄNTÖ

125. Perussäännön artikla 5 ja neuvoston asetus (EY) N:o 2533/98 ovat EKP:n tilastoinnin

oikeudellinen perusta. Perussäännön artiklojen 34 ja 14.3 nojalla säädetyissä muissa laeissa esitetään täsmällisiä tilastovaatimuksia tiedonantajien joukolle, joka on valittu asetuksen N:o 2533/98 artiklassa 2 määritellystä tiedonantajien perusjoukosta, tai ilmoitetaan kansallisille keskuspankeille (tai muille tilastolaitoksille), mitä tietoja näiden tulee toimittaa EKP:lle sekä missä muodossa, millä aikataululla ja miten tiedot on toimitettava. EKP:n asetukset on osoitettu tiedonantajille, ja niitä sovelletaan sellaisinaan kaikissa rahaliittoon osallistuvissa EU:n jäsenvaltioissa. EKP:n suuntaviivat sitovat oikeudellisesti eurojärjestelmän jäseniä ja siten myös EKP:tä itseään. EKP:n suositukset eivät ole oikeudellisesti sitovia, mutta niiden nojalla voidaan tiedottaa rahaliittoon kuuluvien EU:n jäsenvaltioiden tilastolaitoksille EKP:n tilastovaatimuksista. Nämä laitokset raportoivat tietoja siitä huolimatta, että ne eivät ole keskuspankkeja. Ilmoitusten tarkoituksena on jakaa tietoa. Seuraavalla sivulla luetellaan voimassa olevaa EKP:n lainsäädäntöä.

RAHA-, RAHOITUSLAITOS- JA RAHOITUSMARKKINATILASTOT

Asetus (22.11.2001) rahalaitossektorin konsolidoidusta taseesta (EKP/2001/13) (EYVL L 333, 17.12.2001).

Asetus (21.11.2002) asetuksen EKP/2001/13 muuttamisesta (EKP/2002/8), (EYVL L 330, 6.12.2002).

Asetus (18.9.2003) asetuksen EKP/2001/13 muuttamisesta (EKP/2003/10), (EUVL L 250, 2.10.2003).

Asetus (20.12.2001) korkotilastoista, jotka koskevat rahalaitosten soveltamia kotitalouksien ja yritysten talletus- ja lainakorkoja (EKP/2001/18) (EYVL L 10, 12.1.2002).

Asetus (16.12.2004) asetusten EKP/2001/13 ja EKP/2001/18 muuttamisesta (EKP/2004/21) (EUVL L 371, 18.12.2004).

Suuntaviivat (6.2.2003) tietyistä raha- ja pankkitilastotietoihin liittyvistä Euroopan keskuspankin tiedonantovaatimuksista ja kansallisten keskuspankkien tiedonantomenettelyistä (EKP/2003/2) (EUVL L 241, 26.9.2003).

Suuntaviivat (13.2.2004) suuntaviivojen EKP/2003/2 muuttamisesta (EKP/2004/1), (EUVL L 83, 20.3.2004).

Suuntaviivat (15.2.2005) suuntaviivojen EKP/2003/2 muuttamisesta (EKP/2005/4), (EUVL L 109, 29.4.2005).

EKP:n ilmoitus tasetta koskevien tilastovaatimusten noudattamatta jättämisestä aiheutuvien seuraamusten määräämisestä (2004/C 195/10), (EUVL C 195, 31.7.2004).

MAKSUTASE JA SIIHEN LIITTYVÄT ULKOMAISET TILASTOT

Suuntaviivat (16.7.2004) maksutasetta, ulkomaista varallisuusasemaa ja valuuttavarantoasetelmaa koskevista Euroopan keskuspankin tilastovaatimuksista (EKP/2004/15), (EUVL L 354, 30.11.2004) (ks. myös suositus EKP/2004/16, [EUVL C 292, 30.11.2004]).

RAHOITUSTILINPITO

Suuntaviivat (21.11.2002) Euroopan keskuspankin tilastointiin liittyvistä tiedonantovaatimuksista neljännesvuosittaisessa rahoitustilinpidossa (EKP/2002/7) (EYVL L 334, 11.12.2002).

Suuntaviivat (17.11.2005) suuntaviivojen EKP/2002/7 muuttamisesta (EKP/2005/13), (EUVL L 30, 2.2.2006).

JULKISYHTEISÖJEN RAHOITUSTILASTOT

Suuntaviivat (17.2.2005) Euroopan keskuspankin tilastointiin liittyvistä tiedonantovaatimuksista ja tilastotietojen vaihtamista Euroopan keskuspankkijärjestelmässä koskevista menettelyistä julkisyhteisöjen rahoitustilastojen osalta (EKP/2005/5) (EUVL L 109, 29.4.2005).

Suuntaviivat (3.2.2006) suuntaviivojen EKP/2005/5 muuttamisesta (EKP/2006/2), (EUVL L 40, 11.2.2006).

TILASTOTIETOJEN LUOTTAMUKSELLISUUS

Suuntaviivat (22.12.1998) yhteisistä säännöistä ja vähimmäisvaatimuksista Euroopan keskuspankin kansallisten keskuspankkien avustuksella keräämien yksittäisten tilastotietojen luottamuksellisuuden suojaamiseksi (EKP/1998/NP28), ([EUVL L 55, 24.2.2001](#)).

LIITE I

EUROALUEEN YHTEENLASKETTUIJEN TILASTOJEN AJANTASAISUUS JA JULKAISUTIHEYD

EKP julkaisee monenlaisia tilastoja kuukausittaisissa ja neljännesvuosittaisissa lehdistötiedotteissa sekä yleensä kuukauden toisena torstaina julkaistavassa EKP:n Kuukausikatsauksessa, osiossa ”Euroalueen tilastot”. Alla mainituista tilastoista saa tarkempia tietoja myös EKP:n verkkosivuilta (www.ecb.int) kohdasta Statistics.

Rahan määrän kehitys euroalueella (julkaistaan kuukausittain 19. pankkipäivänä sen kuukauden päättymisestä, jota tiedot koskevat).

Rahalaitosten korkotilastot (julkaistaan kuukausittain 30. pankkipäivänä sen kuukauden päättymisestä, jota tiedot koskevat).

Arvopaperien liikkeeseenlaskutilastot euroalueelta (julkaistaan kuukausittain yleensä toisen kuukauden 20. päivänä sen kuukauden päättymisestä, jota tiedot koskevat).

Euroalueen maksutasetilastot (julkaistaan kuukausittain toisen kuukauden 21.–29. päivänä sen kuukauden päättymisestä, jota tiedot koskevat).

Euroalueen maksutasetilastot, joissa on mukana maantieteellinen erittely; euroalueen ulkomainen varallisuus (julkaistaan neljännesvuosittain noin neljän kuukauden kuluttua siitä vuosineljänneksestä, jota tiedot koskevat).

Euroalueen ulkomaista varallisuutta kuvaavat tilastot, joissa on mukana maantieteellinen erittely (julkaistaan vuosittain noin 10½ kuukauden kuluttua sen vuoden lopusta, jota tiedot koskevat).

Valuuttavaranto ja valuuttamääräinen likviditeetti (julkaistaan kuukausittain ensimmäisen kuukauden viimeisenä pankkipäivänä sen kuukauden päättymisestä, jota tiedot koskevat).

Euroalueen ei-rahoitussektorien rahoituksen hankinta ja rahoitusinvestoinnit; vakuutuslaitosten ja eläkerahastojen tärkeimmät rahoitusvarat ja velat (julkaistaan neljännesvuosittain noin 4½ kuukauden kuluttua sen vuosineljänneksen päättymisestä, jota tiedot koskevat).

Euroalueen sijoitusrahastotilastot (julkaistaan neljännesvuosittain noin 3½ kuukauden kuluttua sen vuosineljänneksen päättymisestä, jota tiedot koskevat).

Euroalueen neljännesvuosittaiset julkisen talouden rahoitustilastot (julkaistaan neljännesvuosittain noin 4½ kuukauden kuluttua sen vuosineljänneksen päättymisestä, jota tiedot koskevat).

Euroalueen vuosittaiset julkisen talouden rahoitustilastot (julkaistaan vuosittain noin 4½ kuukauden kuluttua sen vuoden päättymisestä, jota tiedot koskevat).

Täydentävät yleiset taloustilastot asuntojen hinnoista euroalueella (julkaistaan kahdesti vuodessa noin neljän kuukauden kuluttua sen ajanjakson päättymisestä, jota tiedot koskevat), työmarkkinaindikaattoreista (julkaistaan neljännesvuosittain 2–4 kuukauden kuluessa sen ajanjakson päättymisestä, jota tiedot koskevat) ja pääomakannasta euroalueella (julkaistaan vuosittain noin 1½ vuoden kuluessa sen vuoden päättymisestä, jota tiedot koskevat) sekä euroalueen yhdenmu-

kaistetut kuluttajahintaindeksit (julkaistaan kuukausittain Eurostatin julkaistua alkuperäiset YKHI:t aina noin 18 päivän kuluttua sen kuukauden päättymisestä, jota tiedot koskevat).

LIITE 2

TILASTOJEN SAATAVUUS

Euroalue luotiin tammikuussa 1999. EKP on silti koonnut myös useita alueen aikaisempaa kehitystä kuvaavia tilastoja kansallisten keskuspankkien avustuksella analysointi- ja tutkimustarkoituksiin. Uusissa tilastovaatimuksissa edellytetään myös usein mahdollisimman vertailukelpoisia takautuvia tietoja (myös ajalta ennen vuotta 1999). Tässä liitteessä kerrotaan, miten pitkältä ajalta tärkeimpiä aikasarjoja nykyisen euroalueen maista on saatavilla. Euroalueen tilastot ovat kuitenkin ajan myötä kehittyneet yhä yksityiskohtaisemmiksi ja kattavammiksi, ja vaikka tilastoja olisiikin saatavilla esimerkiksi vuodelta 1994, niistä ei välttämättä ilmene kaikkia samoja yksityiskohtia kuin EKP:n Kuukausikatsauksen tilastoista. Varhaisemmat tiedot on myös usein koottu yhdenmukaistamattomista lähteistä ja muihin tarkoituksiin, ja siksi ne eivät yleensä ole yhtä laadukkaita kuin viimeaikaisemmat tiedot. Samasta syystä ne eivät myöskään ole täysin vertailukelpoisia.

Tämän liitteen tiedot koskevat vain euroalueen aggregaatteja. Yksittäisten jäsenvaltioiden tietoja saattaa olla saatavilla näistä poikkeavilta ajanjaksoilta.

RAHA-, RAHOITUSLAITOS- JA RAHOITUSMARKKINATILASTOT

Rahalaitostase – kuukausitiedot syyskuun 1997 lopusta lähtien (maaliskuusta 1998 myös Kreikka).

Raha-aggregaatit (M1, M2-M1 ja M3) – kuukausitiedot tammikuusta 1980 lähtien (tilastoja laadittu tutkimustarkoituksiin vuodesta 1970, mutta varhaisemmat tiedot eivät ole yhtä luotettavia).

”Pankkien” luotonanto – kuukausitiedot tammikuusta 1983 lähtien.

Sijoitusrahastot (pl. rahamarkkinarahastot) – neljännesvuosittaiset taseet vuoden 1998 lopusta lähtien.

Arvopaperien liikkeeseenlaskut (velkapaperit) – kuukausitiedot brutto- ja nettomääräisistä liikkeeseenlaskuista tammikuusta 1990 lähtien, kuukausittaiset kantatiedot liikkeessä olevista arvopapereista joulukuusta 1989 lähtien.

Arvopaperien liikkeeseenlaskut (noteeratut osakkeet) – kuukausitiedot brutto- ja nettomääräisistä liikkeeseenlaskuista tammikuusta 1999 lähtien, kuukausittaiset kantatiedot liikkeessä olevista arvopapereista joulukuusta 1998 lähtien.

Rahalaitosten korot – kuukausitiedot kuudesta talletuskorosta ja neljästä lainakorosta yhdenmukaistamattomista kansallisista lähteistä tammikuusta 1996 lähtien.

Rahalaitosten korot – kuukausitiedot nykyisistä yhdenmukaistetuista sarjoista (45 indikaattoria, joista 31 koskee uutta liiketoimintaa ja 14 kantatietoja) tammikuusta 2003 lähtien.

Rahamarkkinakorot, valtion joukkolainojen tuotot, osakeindeksit – kuukausitiedot tammikuusta 1994 lähtien.

MAKSUTASE JA SIIHEN LIITTYVÄT ULKOMAISET TILASTOT

Vaihtotase pääerineen – neljännesvuositiedot vuoden 1980 ensimmäisestä neljänneksestä lähtien, kuukausitiedot tammikuusta 1997 lähtien.

Rahoitustase – kuukausitiedot tammikuusta 1998 lähtien.

Maksutaseen maantieteellinen erittely – neljännesvuositiedot vuoden 2003 ensimmäisestä neljänneksestä lähtien.

Maksutaseen rahataloudellinen esitys – neljännesvuositiedot vuoden 2000 ensimmäisestä neljänneksestä lähtien, kuukausitiedot maaliskuusta 2003 lähtien.

Ulkomainen varallisuus – vuositiedot vuoden 1997 lopusta lähtien (pelkkä nettovarallisuusasema vuosilta 1997 ja 1998), neljännesvuositiedot vuoden 2004 ensimmäisestä neljänneksestä lähtien.

Ulkomaisen varallisuuden maantieteellinen erittely – vuositiedot vuoden 2002 lopusta lähtien.

Valuuttavaranto ja valuuttamääräinen likviditeetti – kuukausitiedot joulukuusta 1999 lähtien (valuuttavarantosaamiset vuoden 1998 joulukuusta lähtien).

Euron efektiivinen valuuttakurssi (nimellinen ja reaali) – vuodesta 1993 lähtien: nimellinen EER suhteessa EER-23:een päivittäin ja reaaliset EER:t kuukausittain tai neljännesvuosittain deflaattorista riippuen; pelkästään kuluttajahintaindekseihin perustuvat nimellinen ja reaali EER suhteessa EER-42:een kuukausittain.

JULKISYHTEISÖJEN RAHOITUSTILASTOT

Tulot ja menot (pääerät), ali-/ylijäämä, alijäämä-velkakoikaisu, velka (pääerät) – vuositiedot vuodesta 1991 lähtien.

Tulot ja menot (pääerät), ali-/ylijäämä – neljännesvuositiedot vuoden 1999 ensimmäisestä neljänneksestä lähtien.

Velka ja alijäämä-velkakoikaisu (pääerät) – neljännesvuositiedot vuoden 2000 ensimmäisestä neljänneksestä lähtien.

RAHOITUS- JA MUU KUIN RAHOITUSTILINPITO

Ei-rahoitussektorin tärkeimmät rahoitusvarat ja velat – neljännesvuositiedot vuoden 1997 viimeisestä neljänneksestä lähtien.

Vakuutuslaitosten ja eläkerahastojen tärkeimmät rahoitusvarat ja velat – neljännesvuositiedot vuoden 1997 viimeisestä neljänneksestä lähtien.

Säästäminen, sijoittaminen ja rahoitus (sektoreittain) – vuositiedot vuodesta 1990.

YLEISET TALOUSTILASTOT

Täydentäviä yleisiä taloustilastoja euroalueelta (ks. liite 1) – tietoja vuodelta 1996 ja sitä edeltävältä ajalta.

LIITE 3

KIRJALLISUUTTA

YHTEISÖN LAINSÄÄDÄNTÖ

Pöytäkirja EKPJ:n ja EKP:n perussäännöstä.

Pöytäkirja liiallisia alijäämiä koskevasta menettelystä.

Pöytäkirja lähentymisperusteista.

Neuvoston asetus (EY) N:o 2223/96 Euroopan kansantalouden tilinpito- ja aluetilinpitojärjestelmästä yhteisössä.

Neuvoston asetus (EY) N:o 2533/98 Euroopan keskuspankin valtuuksista kerätä tilastotietoja.

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 1221/2002 muita kuin rahoitustilejä koskevasta julkisyhteisöjen neljännesvuositilinpidosta.

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 501/2004 rahoitustilejä koskevasta julkisyhteisöjen neljännesvuositilinpidosta.

Neuvoston asetus (EY) N:o 1222/2004 neljännesvuosittaista julkista velkaa koskevien tietojen laatimisesta ja toimittamisesta.

TILASTOTYÖN ORGANISOIMINEN

Euroopan keskuspankin tilastoinnin pääosaston ja Euroopan yhteisöjen tilastotoimiston (Eurostat) talous- ja rahoitustilastoja koskeva yhteistyöpöytäkirja (Memorandum of Understanding).

MUITA JULKAISUJA

IMF:n maksutasekäsikirja (Balance of Payments Manual, 5. painos, Kansainvälinen valuuttarahasto 1993).

Yleisiä taloustilastoja koskevien vaatimusten päivitys (EKP – joulukuu 2004).

EKP:n Kuukausikatsaus – Euroalueen tilastot (joulukuu 2005).

ISSN 1725181-8

9 771725 181008